

# Defende os teus dereitos

Guía práctica para mulleres que  
sofren violencia de xénero

XUNTA DE GALICIA



# Defende os teus dereitos

Guía práctica para mulleres que sofren  
violencia de xénero

## **Autoras:**

Belén Martín María

Amalia Fernández Doyague

Mercedes Chato Franco

---

Asociación Mujeres Juristas Themis  
Telf. 91 319 07 21 / Fax 91 702 39 51  
C/ Almagro, 28. Bajo 28010-Madrid  
[themis@mujeresjuristasthemis.org](mailto:themis@mujeresjuristasthemis.org)  
[www.mujeresjuristasthemis.org](http://www.mujeresjuristasthemis.org)

Diseño e realización: PardeDÓS  
Imprime: Seg. Color  
Depósito Legal: M-52490-2006

*«Hai un decenio, a violencia contra a muller era un problema completamente invisible.*

*Hoxe o dereito da muller a non ser vítima da violencia recoñécese como un dereito humano internacional e en tal sentido establecéronse normas e mecanismos.*

*Por conseguinte, no futuro o noso deber será garantir o acceso, o respecto e a supervisión dese dereito, de modo que represente un dereito fundamental para todas as mulleres en todas as partes do mundo.»*

Informe de Radhika Coomaraswamy. Primeira Relatora Especial sobre a violencia contra a muller de Nacións Unidas. (E/CN4/2003/75)

*«A violencia contra a muller é un conxunto de actos que viola os dereitos humanos básicos da muller, ten consecuencias devastadoras para as mulleres que a sofren, traumatiza a quen a presencian, deslexitima aos Estados que non a impiden e empobrece as sociedades que a toleran. »*

*«A obriga de protexer coa debida dilixencia esixe que os Estados garantan que as mulleres e as nenas que son vítimas da violencia ou corren o risco de selo teñan acceso á xustiza e a servizos de atención de saúde e apoio que respondan ás súas necesidades inmediatas, as protexan contra outros danos e se ocupen das consecuencias que se derivan da violencia para a muller. Con ese fin, os Estados deben elaborar marcos lexislativos, sistemas de vixilancia policial e procedementos xudiciais apropiados para protexer axeitadamente a todas as mulleres, proporcionarlles un contorno seguro e propicio para que informen dos actos de violencia cometidos contra elas e adoptar medidas tales como ordes de interdicción ou expulsión e procedementos de protección das vítimas. En situacións nas que é evidente que determinadas mulleres e nenas poden ser vítimas da violencia, os órganos encargados de aplicar a lei teñen a obriga de establecer mecanismos de protección efectivos e apropiados para impedir que se produzan outros danos. »*

Informes de Yakin Ertürk. Segunda Relatora Especial sobre a violencia contra a muller de Nacións Unidas. (E/CN.4/2004/66 e E/CN.4/2006/61)



N

a IV Conferencia Mundial sobre a Muller, celebrada en 1995, recoñécese que a violencia de xénero é un obstáculo para o logro de obxectivos de igualdade, desenvolvemento e paz, que menoscaba ou impide o goce polas mulleres dos seus dereitos humanos e das liberdades fundamentais.

A violencia de xénero é consecuencia dunha construción cultural do masculino e o feminino baseada nunha repartición asimétrica do poder sobre a que se establecen as relacións entre os sexos. De feito, a violencia e os malos tratos teñen formado parte da vida cotiá de moitas mulleres ao longo da historia. Mais esta violencia estaba normalizada e naturalizada, co que non tiña recoñecemento como tal, simplemente era invisibilizada e ocultada. Grazas aos movementos de mulleres esta comezou a ser percibida e a ter un impacto social.

Na actualidade dispoñemos de mecanismos legais e administrativos para a visibilización e tratamento da violencia de xénero, pero aínda o camiño xurídico que unha muller debe seguir para saír da espiral de violencia, ás veces, non é totalmente coñecido.

Esta guía, elaborada pola Asociación de Mulleres Xuristas Themis, é unha axuda para coñecer de preto a administración de xustiza, o sistema xudicial penal e o sistema xudicial civil no referido á violencia de xénero. Aínda que, en principio, está orientada fundamentalmente ás mulleres que sofren violencia de xénero e que deciden dar o paso de denunciar a súa situación, tamén é un complemento útil para os e as profesionais dos servizos sociais, sanitarios e das forzas e corpos de seguridade.

O acceso á información é unha das claves para previr e detectar a violencia de xénero, de aí que agardemos que esta guía poida chegar ao maior número de persoas para poder crear unha verdadeira rede social, de mulleres e homes, contra a violencia de xénero.

Carme Adán Villamarín  
*Secretaria xeral da Igualdade*



# Índice

Presentación da Guía _____	9
A violencia de xénero nas relacións de parella _____	11
Manifestacións da violencia de xénero _____	11
A Administración de Xustiza ante a Violencia de Xénero _____	15
Recomendacións ante unha situación de maltrato	
Plan de seguridade _____	16
Actuacións cando se produce unha agresión _____	19
A violencia de xénero e o sistema xudicial penal _____	23
Actuacións ante a xurisdición penal _____	25
Primeiras actuacións no xulgado _____	32
Medidas cautelares de protección da vítima _____	38
Protección especial para os e as menores _____	45
Procedementos penais que se poden iniciar coa denuncia _____	47
Composición do tribunal _____	51

Recomendacións a ter en conta para o xuízo _____	53
A sentenza _____	55
Suspensión das penas privativas de liberdade _____	55
A violencia de xénero e o sistema xudicial civil _____	57
Actuacións ante a xurisdición civil _____	59
Medidas provisionais previas ao procedemento de separación, divorcio ou garda e custodia _____	62
Recomendacións a mulleres inmigrantes _____	66
Dereitos das mulleres vítimas de violencia de xénero nas relacións de parella _____	68
Cuestións máis frecuentes _____	73
Algúns termos xurídicos _____	77
Formularios _____	81
Enderezos de interese _____	89

## Presentación da Guía

A

guía que tes nas túas mans pretende informar sobre a resposta que a Administración de Xustiza dá á violencia de xénero e qué actuacións son necesarias para que dita resposta xudicial sexa rápida e efectiva.

**A violencia de xénero nas relacións de parella** atenta contra dereitos fundamentais das mulleres, a saúde física e psíquica, a liberdade, a seguridade; dereitos que poden resumirse nun só, o **DEREITO A VIVIR SEN VIOLENCIA**. Por iso non é unha cuestión privada senón un gravísimo problema que afecta a toda a sociedade e como tal leva unha **RESPOSTA XUDICIAL DESDE DÚAS PERSPECTIVAS:**

**A penal**, por canto a violencia no ámbito familiar é un delito e a lei establece un castigo para o agresor e prevé unha serie de medidas de protección que eviten futuras agresións e salvagarden os dereitos da vítima;

**A civil**, tendo en conta que, unha vez tomada a decisión de separarse do agresor un/ha xuíz/a ha de establecer, conforme á lei, unha **serie**

de medidas persoais e económicas en relación coa muller e os fillos e fillas, e tamén respecto dos cónxuxes no caso de contraer matrimonio. Estas medidas -en relación coa garda e custodia, uso do domicilio familiar, contribucións económicas-, adoptadas con carácter urxente e provisional, fan posible que a muller poida iniciar unha nova vida.

As destinatarias da guía son principalmente as mulleres que son agredidas pola súa parella e os seus fillos/as que son vítimas indirectas e, por desgraza con gran frecuencia, tamén directas destas agresións e a calquera persoa do contorno familiar ou social da vítima que lle poida brindar o seu apoio.

Por este motivo nesta guía prima, sobre o rigor xurídico, a sinxeleza e a claridade.

## A violencia de xénero nas relacións de parella

**A**

violencia de xénero é a manifestación máis grave da desigualdade. Comprende calquera agresión física, psicolóxica ou sexual sobre as mulleres polo mesmo feito de selo e é utilizada polo home para exercer o seu poder e manter á muller nunha posición de subordinación.

A violencia de xénero prodúcese en todos os ámbitos das relacións persoais: maltrato nas relacións de parella, agresión sexual na vida social e acoso no medio laboral.

Denomínase violencia doméstica aquela que se produce no ámbito familiar. Entre agresor e vítima existe ou existiu unha relación de afectividade ou parentesco. Así se inclúen no concepto de violencia doméstica as agresións por parte do cónxuxe ou parella, con ou sen convivencia, actuais ou pasados; do pai ou nai; dos fillos e fillas...

### Manifestacións da violencia de xénero

A violencia, en xeral, e a violencia de xénero nas relacións de parella, en particular, pode ter distintas manifestacións:

**Violencia Física.** Calquera agresión dirixida ao corpo da muller como empurrar, beliscar, abanear, morder, dar puñadas, patadas, labazadas, intentar estrangular, etc.. Tamén inclúe lanzar obxectos ou causar feridas cunha arma ou calquera instrumento (un cinto, un pau, unha botella...).

**Violencia Psicolóxica.** Causar dor e sufrimento emocional mediante accións que degradan ou controlan á muller, como insultos, comentarios humillantes sobre o aspecto físico, a falta de habilidades, acusacións repetidas de infidelidade, control das amizades e do diñeiro, ameazas de afastar á nai dos seus fillos/as, ameazas de morte ou de ocasionar un mal...

**Violencia Sexual.** A participación forzada en calquera tipo de actividade sexual. Ninguén ten dereito a obrigar a unha muller a ter relacións sexuais se ela non quere, tampouco o cónxuxe ou compañeiro. Se se utiliza a forza ou se ameaza para conseguir o consentimento da muller, prodúcese unha agresión sexual.

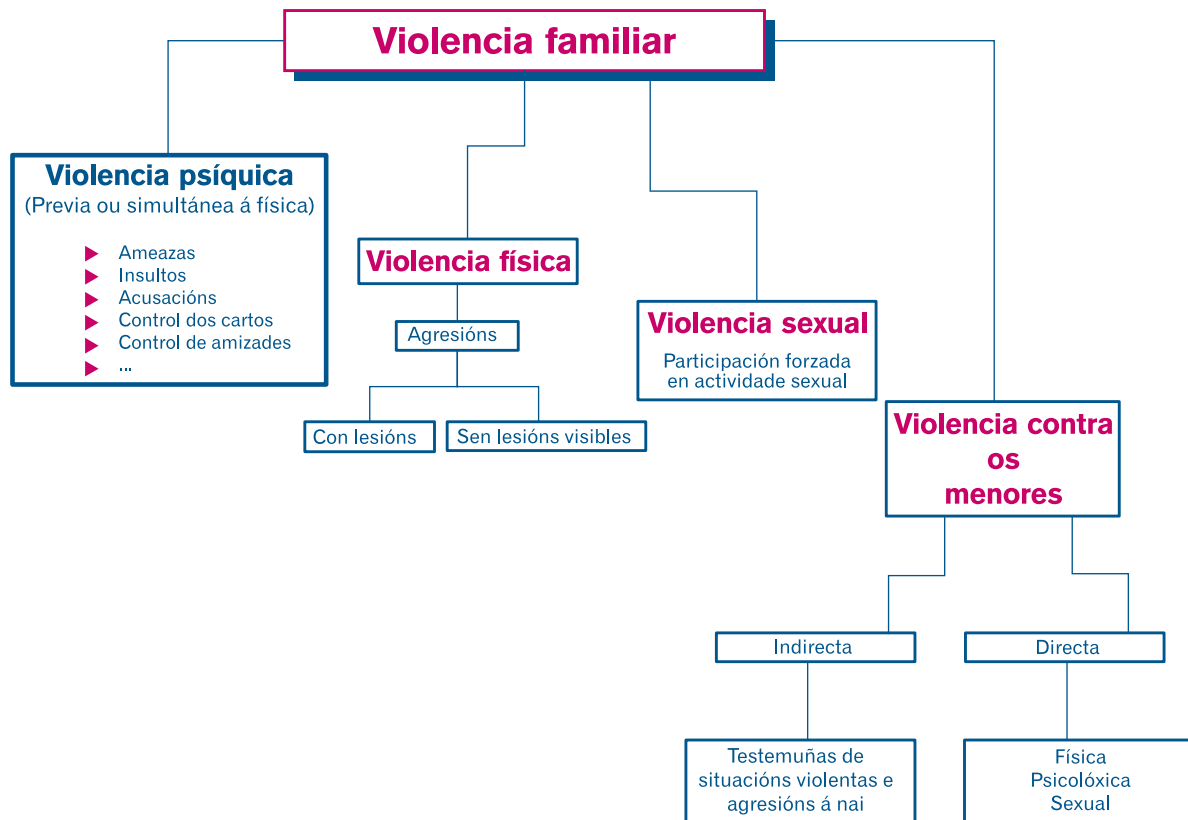
A miúdo, tras un episodio de violencia física, o agresor esixe manter relacións sexuais, o que supón unha nova agresión pois a muller, dada a situación psíquica e emocional en que se atopa, non é libre para prestar o seu consentimento.

\* Con gran frecuencia a muller tarda anos en poñer fin á situación de violencia da que é vítima, sucedéndose os distintos tipos de agresións descritas. Esta situación, que atenta contra a paz familiar e na que o agresor provoca un ambiente de dominación e temor que é sufrido por toda a familia é o que se denomina **VIOLENCIA DOMÉSTICA OU FAMILIAR**.

O maltrato é un proceso cíclico que se inicia cunha fase de acumulación de tensión (agresións verbais e psíquicas), seguida dunha fase de estoupido da violencia física (golpes, descontrol) e que culmina nunha fase de falso arrepentimento do agresor (“non volverá ocorrer”, “todo cambiará”...). Este é o chamado **CICLO DA VIOLENCIA**, que se repite unha e outra vez e cada vez é máis violento e máis curto no tempo.

A violencia de xénero, en todas as súas manifestacións e ámbitos, atenta gravemente contra os **DEREITOS HUMANOS DAS MULLERES**. Ademais das lesións físicas (feridas de menor ou maior gravidade e ata a morte) que poden ocasionar as agresións físicas, tanto estas como as agresións sexuais e psicolóxicas, máis aínda cando se sofren de forma reiterada, ocasionan na vítima graves danos psicolóxicos: perda de autoestima, depresión, ansiedade... e tamén enfermidades: dores crónicas de cabeza, costas, desordes do sono, trastornos gastrointestinais....

# Tipoloxía da violencia familiar





## A Administración de Xustiza ante a Violencia de Xénero

**A**

violencia de xénero, en calquera das formas antes descritas, é contraria á lei, por atentar contra os dereitos básicos das mulleres.

O sistema xudicial contempla, desde dous ámbitos, penal e civil, distintos procedementos para protexer á vítima dunha agresión, deter o ciclo da violencia e reintegrar á muller o seu dereito a vivir en paz e seguridade.

Os procedementos penais e civís son independentes, perseguen distintas finalidades e proporcionan á vítima diferentes solucións ou medidas, pode xa que logo acudirse a calquera deles ou a ambos á vez.

Acudindo ao SISTEMA XUDICIAL PENAL pode imporse un castigo ou pena para o agresor como autor dun delito ou falta. Ademais no procedemento e durante a súa tramitación, o xuíz/a pode adoptar medidas dirixidas á protección da vítima, como pode ser a prohibición de que o agresor se achegue a ela, ao seu domicilio ou traballo.

No **ÁMBITO CIVIL**, pódese solicitar e obter unha resolución ou decisión xudicial relativa á garda e custodia dos fillos e fillas, o uso en exclusiva da vivenda familiar e desaloxo do agresor, o pago dunha prestación económica, etc.. Esta decisión do xuíz/a pode obterse, con carácter provisional e dun xeito urxente, facendo posible que a muller poida iniciar unha nova vida nun ambiente de paz e seguridade.

As distintas respostas xudiciais obtéñense tras exercer o que se denomina unha acción, penal e/ou civil, e a través da tramitación dun procedemento ou proceso xudicial. Para iso son necesarios coñecementos legais e, aínda que esta guía che axude a comprender o funcionamento da Administración de Xustiza ante a violencia familiar, é imprescindible que acudas a Centros de Información ás Mulleres, ao teléfono de información ás mulleres: 900-400.273, aos servizos sociais de base ou a asociacións de mulleres para que te poidan informar, e prestarche asesoramento e información para tramitar **ASISTENCIA XURÍDICA GRATUÍTA**, é dicir, facilitarche un avogado/a que realice no teu nome todas as actuacións necesarias para que os teus dereitos e intereses estean real e axeitadamente defendidos.

Hai actuacións xudiciais que poden realizarse sen necesidade de avogada/o, aínda que para estes trámites, é absolutamente necesario que esteas asesorada por estas/es profesionais.

## **Recomendacións ante unha situación de maltrato. Plan de seguridade**

**NINGUNHA MULLER DEBE PERMANECER NUNHA RELACIÓN NA QUE NON SE RESPECTA A SÚA DIGNIDADE COMO PERSOA NIN SE LLE RECOÑECE COMO IGUAL.** Aínda así, tomar a decisión de poñer fin á relación co agresor non sempre é fácil, podes buscar axuda nos Centros de Información ás Mulleres e asociacións especializadas que che informarán e apoiarán nas actuacións que debes levar a cabo.

Se aínda non tomaches a decisión de saír da situación de violencia ou se xa o decidiches pero continúas convivindo co agresor, é conveniente que sigas algunhas recomendacións para reducir o perigo de posibles agresións e para actuar no caso de que se produza un novo episodio violento, é o que se denomina **PLAN DE SEGURIDADE**.

1. Cando se produza ou creas que se pode producir unha nova agresión:
  - ✓ evita estar en lugares nos que o agresor poida acceder a obxectos perigosos, como a cociña.
  - ✓ permanece nunha habitación fóra do alcance do agresor e próxima á porta da rúa co fin de facilitarche a saída do domicilio.
  - ✓ refúxiate coas túas fillas e fillos na casa dun veciño/a.
  - ✓ pecha todas as entradas se o agresor saíu do lugar.
2. Inventa unha linguaxe de signos ou sinais que che permita comunicarlles aos teus fillos/as o momento no que deben saír do domicilio familiar e acudir á casa dun veciño onde poidan refuxiarse e pedir axuda.
3. Pon en coñecemento dalgún veciño/a da túa confianza a túa situación e pídelles que chame á policía no momento en que oia calquera suceso violento no domicilio familiar.
4. Pensa no domicilio dalgunha persoa amiga ou familiar onde refuxiarte ata que non exista risco e poidas regresar ao teu domicilio. Se non contas con ningunha persoa que poida axudarche, localiza con anterioridade o enderezo e o teléfono dos servizos de atención a mulleres vítimas de violencia de xénero onde poderás pedir axuda e un aloxamento de urxencia. (teléfono de información ás mulleres: 900-400.273)

5. Ensínalles aos teus fillos/as a marcar o teléfono de urxencias (112) onde poderás solicitar o auxilio da policía, garda civil, servizos médicos de urxencias...
6. Ten sempre a man:
  - ✓ Documento Nacional de Identidade (tarxeta de residencia ou pasaporte se es estranxeira).
  - ✓ Un xogo de chaves de reserva do domicilio e do coche.
  - ✓ Un xogo de roupa para ti e os teus fillos e fillas
  - ✓ Carta ou tarxetas sanitarias.
  - ✓ Axenda de teléfonos na que debes incluír todos os teléfonos de amigos ou familiares que poidan apoiarte así como os números de teléfonos de Centros de Información ás Mulleres ou asociacións ás que podes chamar solicitando axuda.
  - ✓ Contrato de compra-venda ou arrendamento da vivenda.
  - ✓ Libro de familia.
  - ✓ Denuncias e informes médicos de agresións anteriores.
  - ✓ Caderno, talonario e/ou tarxetas bancarias.
  - ✓ Documentos que acrediten os ingresos e os gastos familiares.
7. Ten en conta que é conveniente que contes cunha cantidade de diñeiro que che permita facer fronte aos gastos teus e dos teus fillos/as ata que haxa unha resolución xudicial que fixe unha achega económica por parte da túa parella ou cónxuxe. Se é posible ten unha pequena cantidade de diñeiro aforrada.

8. Se o teu teléfono grava os últimos números marcados, cando realices algunha chamada pedindo información ou axuda en relación coa situación de maltrato, ten a precaución de marcar posteriormente un número de teléfono que non infunda sospeitas ao agresor, o duns amigos ou familiares, para evitar que o agresor descubra o número ao que realmente chamaches.

## Actuacións cando se produce unha agresión

Ademais de seguir as medidas do plan de seguridade, se sofres unha agresión, é necesario que realices algunhas actuacións que serán de gran utilidade nos procedementos xudiciais, penais ou civís, que inicies con posterioridade. A maioría destas actuacións tenden a que quede probada a realidade da agresión e outras teñen como finalidade a túa protección.

- ▶ **CHAMA Á POLICÍA (091) OU Á GARDA CIVIL (062)**, dá o teu nome e o enderezo onde te atopas e solicita axuda. A policía mandará unha patrulla ao lugar onde ocorreu a agresión; mentres esta chega é conveniente que sigas rigorosamente as súas indicacións.

É posible que a policía ou a garda civil procedan á detención do agresor, trasladándoo á comisaría.

- ▶ Se podes, **AVISA A ALGÚN VECIÑO/A** ou **FAMILIAR QUE POIDA PRESENCIAR** e posteriormente declarar como testemuña no procedemento xudicial sobre:

- O teu estado físico (golpes, feridas, erosións, inchazóns, etc.) e anímico (medo, angustia, etc.) logo da agresión,
- A situación física e anímica dos fillos/as.

- Os danos producidos na vivenda, as roupas, o enxoval...
- A actitude do agresor.

▶ **RECOLLE E GARDA** toda a **DOCUMENTACIÓN PERSOAL** túa e dos teus fillos e fillas (DNI, tarxeta de residencia ou pasaporte, libro de familia, carta ou tarxetas da Seguridade Social, caderno, talonario ou tarxeta bancaria...), así como aquela que vai resultar útil nos procedementos xudiciais (**DOCUMENTOS ACREDITATIVOS DOS INGRESOS E DOS GASTOS FAMILIARES**: nóminas, xustificantes de pago de horas extras, recibos do aluguer, facturas de electricidade, teléfono, seguro médico, pediatras, farmacia, supermercado, gastos de escolaridade dos fillos e das fillas e actividades extraescolares; **DOCUMENTOS ACREDITATIVOS DE AGRESIÓNS ANTERIORES**: denuncias, informes médicos, sentenzas...).

▶ Conserva todos os **XUSTIFICANTES DOS GASTOS QUE SE PRODUCAN COMO CONSECUENCIA DA AGRESIÓN** (gastos médicos, farmacéuticos, desprazamentos...). Toda esta documentación necesitala para acreditar os danos económicos que a agresión supuxo e reclamar o seu importe ao agresor.

▶ **SE SE PRODUCIRON LESIÓNS FÍSICAS**, ademais das anteriores actuacións, é conveniente que sigas as seguintes recomendacións:

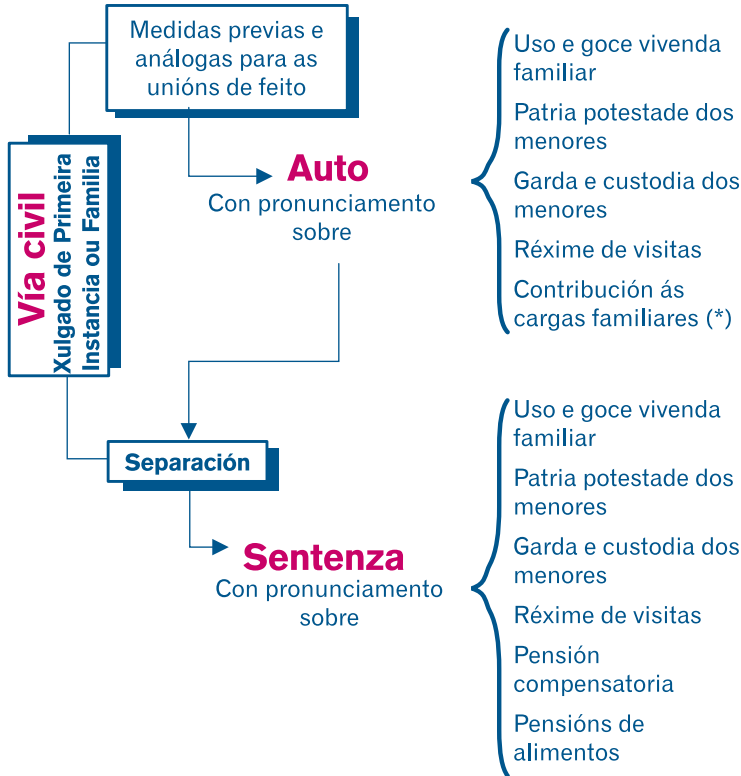
- **ASISTE A UN CENTRO MÉDICO-SANITARIO.** O parte médico de urxencias será remitido ao Xulgado de Garda. É conveniente que expliques con precisión todas e cada unha das lesións sufridas, se tamén te forzou a manter relacións sexuais e se tes sinais de agresións anteriores.
- **TOMA FOTOGRAFÍAS DAS LESIÓNS.** Ten en conta que é posible que pasen días ata que sexas citada polo xulgado para que o médico/a

forense examine as lesións sufridas e para entón estas poden desaparecer totalmente. Será de gran axuda que ti poidas aportar fotografías nas que se poidan observar as lesións tal e como eran nos días inmediatamente posteriores á agresión.

- **ACODE AO MÉDICO/A DE FAMILIA**, pon no seu coñecemento os feitos sucedidos para que poida realizar un seguimento das lesións. Non esquezas que lesións son tanto as físicas como as psíquicas.
- **GARDA COPIA DE TODAS AS RECEITAS E INFORMES MÉDICOS**, é moi importante que teñas no teu poder documentos médicos acreditativos de todas as consultas e asistenciais médicas que necesites para curar as túas lesións.
- **SE FUCHES OBRIGADA A MANTER RELACIÓNS SEXUAIS** non te laves e acode ao servizo de urxencias ou de xinecología do hospital, explícalles de que xeito ocorreron os feitos sen avergoñarte por iso.

**SOLICITA ASESORAMENTO XURÍDICO: COÑECER OS  
TEUS DEREITOS AXUDARACHE A TOMAR AS DECISIÓNS  
AXEITADAS  
TELÉFONO DE INFORMACIÓN ÁS MULLERES: 900-400.273**

## Actuacións xudiciais



## Vía Penal

Xulgado de Instrucción /  
Xulgado Penal /  
Audiencia Provincial

Denuncia / Querela / Atestado

Solicitud de medidas  
de protección

Xuízo

Sentenza

Ámbalas dúas vías son complementarias e poden iniciarse no mesmo momento obtendo respostas xudiciais distintas.

(\*) Inclúese no concepto de Contribución ás cargas do matrimonio as pensións de alimentos para os fillos e as fillas, para a esposa/compañeira se non ten independencia económica, ou aluguer da vivenda, a cota do préstamo hipotecario, e calquera outra cantidade á que se veña facendo fronte como gasto familiar.



## A violencia de xénero e o sistema xudicial penal

# A

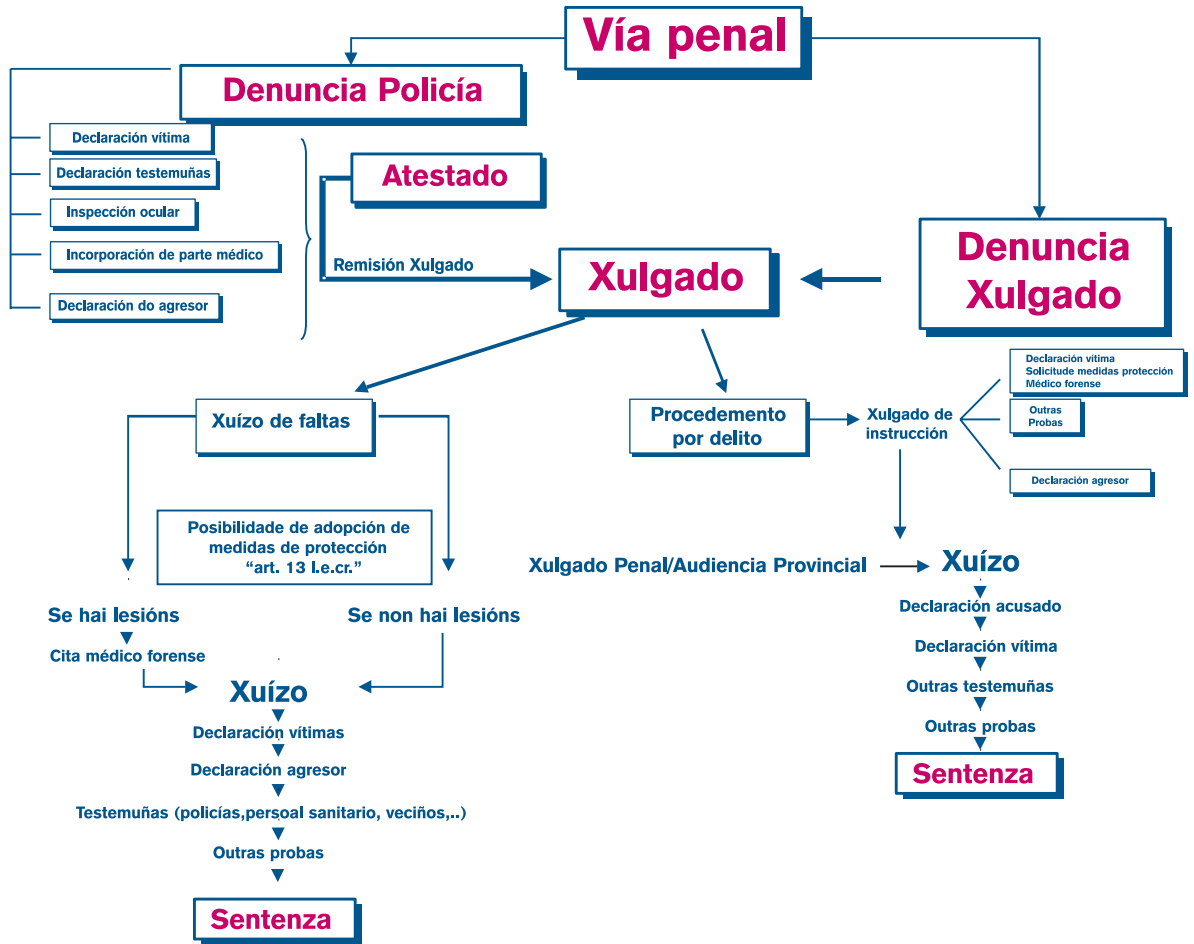
s agresións físicas, psíquicas e/ou sexuais constitúen unha infracción penal.

Na actualidade todas as expresións da violencia de xénero nas relacións de parella son **DELITO**. Como excepción, seguen tendo a consideración de falta -infracción penal leve- as inxurias, é dicir, os insultos, sempre que pola súa entidade ou reiteración non deban considerarse delito.

Cando as agresións físicas ou psíquicas cara á muller e/ou aos seus fillos e fillas se producen de forma reiterada castíganse como un delito específico: o **DELITO DE VIOLENCIA HABITUAL**.

Normalmente cando a muller decide poñer fin á situación de violencia que está sufrindo, sucedéronse numerosas agresións de todo tipo (lesións, insultos, ameazas, humillacións, ataques á autoestima...), vivindo nun clima de auténtico terror en lugar dun ambiente de paz e seguridade familiar.

Por iso, na práctica, case a totalidade dos casos de violencia de xénero nas relacións de parella **DEBEN SER CONSIDERADOS E AXUIZADOS COMO DELITO DE VIOLENCIA HABITUAL**.



Aínda que para que exista o delito de violencia habitual se teñen en consideración as agresións que a muller foi sufrindo de forma reiterada, isto non significa que estas queden sen ningún castigo. Ademais do delito de violencia habitual deberanse axuizar e condenar polas distintas agresións sufridas.

Cando a violencia de xénero no ámbito familiar, isto é, as distintas agresións que se produciron, se poñen en coñecemento da autoridade policial ou xudicial, a través dunha **DENUNCIA**, dáse inicio a un **PROCEDIMENTO PENAL**, no que é posible solicitar **MEDIDAS DE PROTECCIÓN**, e no que, tras diversos trámites, se celebrará un **XUÍZO** e se ditará unha **SENTENZA**.

## Actuacións ante a xurisdición penal

### A denuncia

Denunciar as agresións das que fuches vítima non só é UN DEREITO senón tamén é a forma de rachar coa situación de violencia que vés sufrindo e o xeito de poñer en marcha os mecanismos de protección da Administración de Xustiza.

ANTES DE INICIAR NINGÚN TRÁMITE LEGAL É NECESARIO QUE TE ASESORES CONVENIENTEMENTE. Para iso podes acudir aos Centros de Información ás Mulleres, ao teléfono de información ás mulleres: 900-400.273, aos servizos sociais de base e ás asociacións especializadas que prestan asesoramento xurídico gratuíto.

### Que feitos se poden denunciar

Pode denunciarse toda situación na que a túa parella leve a cabo contra ti e/ou os teus fillos/as, ameazas, coaccións, insultos, agresións físicas aínda que non produzan lesión, agresións sexuais e todos aqueles actos de violencia que se recollen ao principio desta guía.

As agresións que se producen no ámbito familiar, cando ocorren de forma reiterada, son un **DELITO DE VIOLENCIA HABITUAL**. A lei castiga, ademais de cada unha das distintas agresións que se foron producindo, a violencia física ou psíquica exercida de forma reiterada polo cónxuxe ou compañeiro (actual ou pasado).

### Onde se presenta a denuncia

- ⇒ Comisaría de policía nacional (servizo de atención á muller –SAM-, ou servizo de atención á familia –SAF-, se o hai; se non os hai pide se é posible que che tome a declaración unha muller policía).
- ⇒ Posto da garda civil (equipo muller e menor –EMUME-; se non o hai pide que, se é posible, che tome declaración unha muller garda civil).
- ⇒ Xulgado de garda.
- ⇒ Policía local cando é urxente e non hai comisaría de policía nacional, cuartel da garda civil ou xulgado de garda na poboación.

Podes presentar a túa denuncia en calquera destes lugares, relatando as agresións e situación de violencia sufrida a un/unha axente ou funcionario/a, que recollerá por escrito as túas manifestacións e redactará a denuncia. Tamén é posible presentar a denuncia por escrito, neste caso ante o xulgado.

Só se a denuncia se presenta ante a policía ou a garda civil se tramitará polo denominado “xuízo rápido”.

### Quen pode denunciar

Ti, como vítima dunha agresión e calquera persoa que teña coñecemento dela pode denunciar.

É moi importante que antes de formular a denuncia solicites a información e o asesoramento xurídico necesario a través dos Centros de Información ás Mulleres ou asociacións de mulleres. Debes saber que se non tes medios económicos **tes dereito á asistencia xurídica gratuíta e que podes, e debes polo teu interese, presentar a túa denuncia asistida por un/ha avogado/a** que, ademais de asesorarte previamente, pode acompañarte a formular a denuncia. **(teléfono de información ás mulleres: 900-400.273).**

Se os teus ingresos non superan o dobre do salario mínimo interprofesional, tes dereito a un avogado/a e un procurador/a da quenda de oficio especial, para que asuman a túa defensa e representación gratuítas en todos os procedementos que estean relacionados coa situación de violencia que sufriches.

Para solicitar o recoñecemento do dereito á asistencia xurídica gratuíta hai que dirixirse ao colexio de avogados/as correspondente. No colexio de avogados/as e/ou no xulgado, facilitarache o modelo oficial de solicitude.

**Nos Centros de Información ás Mulleres e no colexio de avogados/as poden axudarche a cubrir a solicitude.**

## Que datos debe conter a denuncia

A denuncia vai dar inicio ao procedemento penal, por iso é fundamental que sexa o máis completa e detallada posible e reflicta correctamente a situación de violencia sufrida.

Polo menos, a denuncia debe recoller os seguintes extremos:

- ▶ Os teus datos identificativos (denunciante) e os do agresor (denunciado):
  - ⇒ Nome e apelidos.

- ⇒ Data e lugar de nacemento.
- ⇒ Estado civil.
- ⇒ D.N.I.
- ⇒ Profesión.
- ⇒ Domicilio. (Podes solicitar que o teu domicilio non conste na denuncia, como medida de protección e facilitar o domicilio dun amigo/a e familiar onde poidas recibir notificacións)

- ▶ Relación co agresor (matrimonio con convivencia, matrimonio con separación de feito ou legal, parella de feito, exconvivinte, relación sentimental actual ou pasada).
- ▶ Relato detallado dos feitos ocorridos indicando o día, hora e lugar onde sucederon.
- ▶ Descrición do modo e medios utilizados na agresión (armas, obxectos contundentes...)
- ▶ Relato preciso das palabras concretas utilizadas polo agresor para ameazar, insultar, intimidar...
- ▶ Se como consecuencia da agresión sufriches lesións fainas constar detalladamente, aportando o informe médico se o tes ou, caso contrario, acode a un centro sanitario para ser atendida e solicitar o informe correspondente.
- ▶ Se o agresor ten armas ou acceso a elas.
- ▶ Se se produciron danos na vivenda, roupa, obxectos etc.
- ▶ Fai constar se sucederon feitos similares noutras ocasións indicando, no seu caso, se se presentou denuncia. Se tes denuncias ou informes médicos de agresións anteriores aporta copia.

- ▶ Se nunca antes presentaches denuncia describe as agresións anteriores, indicando onde e cando se produciron, se non lembrás a data exacta intenta fixar cando ocorreron aproximadamente (en Nadal, nun aniversario...). Indica tamén se as agresións se producen de forma reiterada e se existe un clima familiar de temor constante.
- ▶ Facilita os datos persoais e domicilio das testemuñas se as hai.
- ▶ Se tomaches a decisión de saír do domicilio familiar, pola túa seguridade e a dos teus fillos e fillas, deixa constancia deste feito na denuncia que debes presentar e se podes facilita como enderezo o domicilio dun familiar ou amiga/o onde ti non residas e onde poidan recoller todas as notificacións e comunicacións do Xulgado.
- ▶ Se non queres facilitar un enderezo polo temor a sufrir unha nova agresión, solicita o tratamento confidencial do lugar ao que te vas trasladar.
- ▶ Solicita a **ORDE DE PROTECCIÓN**. Pide que che faciliten o formulario de solicitude e cúbreo seguindo as indicacións e consellos desta guía. Se o necesitas, podes pedir que che axuden a completar o formulario.

### Debes saber:

- ◆ Que a autoridade policial ou xudicial está obrigada a recoller a túa denuncia.
- ◆ Antes de asinar a túa denuncia tes que ler o seu contido e asegurarte de que se recolleron os feitos tal e como ti os relataches. Se non é así tes dereito e debes solicitar que se amplíe ou modifique a denuncia.
- ◆ Solicita sempre que se che entregue copia da denuncia formulada.
- ◆ Podes pedir protección e acompañamento da policía ou garda civil para volver á túa casa ou, no seu caso, retirar do domicilio familiar a túa roupa e obxectos persoais.

## Que trámites segue a denuncia

As indicacións que seguen a continuación van encamiñadas a que entendas como funciona o procedemento xudicial que se inicia tras a presentación da denuncia. Lembra que é **FUNDAMENTAL** que sempre **PROCURES ASESORAMENTO A TRAVÉS DE AVOGADAS/OS ESPECIALISTAS NA MATERIA** que te guíen en todo o procedemento e defendan os teus intereses.

## Se a denuncia se presenta na garda civil ou comisaría de policía

Tanto a garda civil como a policía remitirán a denuncia ao xulgado, antes de facelo, levarán a cabo actuacións encamiñadas a acreditar os feitos que denuncias, o conxunto destas actuacións denomínase atestado ou dilixencias. Entre as actuacións que poden practicar atópanse:

- Toma de declaración ao agresor/denunciado. Presentada a denuncia a policía ou garda civil citará ao denunciado co fin de tomarlle declaración. Tamén é posible que se proceda á **detención do agresor** quen poderá ser posto en liberdade ou trasladado a disposición xudicial.
- Declaración de testemuñas.
- Inspección ocular da que se levantará acta e reportaxe fotográfica do lugar onde se produciron os feitos.
- Recollida das chamadas “pezas de convicción” (por exemplo: roupa rachada ou con manchas de sangue, armas utilizadas na agresión, escritos ameazantes, etc).

Se a denuncia se vai tramitar como “**xuízo rápido**”, a policía ou garda civil entregaranche unha **CITACIÓN** para que comparezas ante o xulgado nos días seguintes. Tamén citará ao denunciado/agresor e ás testemuñas para o mesmo día.



Cando presentes a denuncia, **SOLICITA QUE SE CHE INFORME SOBRE OS PASOS QUE VAI SEGUIR E O XULGADO AO QUE SE VAI REMITIR O ATESTADO**. Así mesmo, pide que se che informe sobre o **número de dilixencias ou Atestado que se lle vai dar, este número será fundamental para poder localizar a denuncia unha vez que se reciba no xulgado**.

## Se a denuncia se presenta no xulgado de garda

Cando a denuncia se presenta ante o xulgado de garda, o/a xuíz/a pode adoptar medidas cautelares e/ou de protección á vítima de forma inmediata.

Noutro caso a denuncia será remitida ao xulgado que corresponda atendendo ás normas de repartición internas.

Para que a tramitación da denuncia se realice polo procedemento ou “xuízo rápido” debe presentarse ante a comisaría de policía ou cuartel da garda civil. Se se realiza ante o xulgado de garda a denuncia non se pode tramitar por este procedemento.

## Primeiras actuacións no xulgado

Unha vez presentes a denuncia recibirás unha notificación (citación), na que se che indicará que acudas (comparezas) ao xulgado de violencia sobre a muller ou, de non existir, ao xulgado de instrución, nun día e hora determinados para: practicar algunha dilixencia, tomarche declaración e/ou ser recoñecida polo médico/a forense, intervir na comparecencia para decidir sobre a solicitude de orde de protección, etc.

Se tes avogado ou avogada debes ir acompañada deste profesional nesta primeira actuación ante o xulgado.

Se aínda non tes avogado ou avogada, contacta inmediatamente cos Centros de Información ás Mulleres ou asociacións especializadas, onde che poderán prestar toda a información e asesoramento que necesitas e proporcionarche un avogado/a que defenda os teus intereses, ben da quenda de oficio especial de violencia de xénero, se existe no colexio de avogados da túa localidade, ben a través das asociacións que contan con programa de defensa legal gratuíta a mulleres vítimas de violencia de xénero.

Nesta primeira comparecencia ante o xulgado pedirásche que “ratifiques” a túa denuncia, é dicir, que te reiteres nela, poderás prestar declaración e serás informada dos teus dereitos como vítima e farásche o que se denomina “ofrecemento de accións”. Esta expresión significa a posibilidade que tes de exercer a acción penal e civil, por medio dun avogado/a e procurador/a e intervir de forma activa no procedemento penal.

Ademais practícaranse as dilixencias para as que sexas citada (declaración, exame polo médico/a forense...) e se a solicitaches, celebrarase unha comparecencia ou vista para resolver sobre a orde de protección.

### **Que facer se non se recibe ningunha comunicación para ir ao Xulgado**

Se transcorrida unha ou dúas semanas desde que presentaches a denuncia non fuches citada para ir ao xulgado, acode á sede dos xulgados e localiza o procedemento mediante a copia da denuncia e/ou o número de Atestado que che facilitaron na comisaría de policía ou cuartel da garda civil.

Unha vez que coñeces o xulgado e o número de procedemento que corresponde á túa denuncia, acode a el e solicita do persoal do xulgado que se che informe do trámite no que se atopa este procedemento.

No caso de que non se che facilitase información solicita falar co secretario/a xudicial ou o xuíz/a manifestando o teu interese en coñecer o estado no que

se atopa o procedemento. Este dereito vén recollido na Lei orgánica do Poder Xudicial (artigo 234).

## Que facer se o Xulgado archiva o procedemento penal

No caso de que o procedemento penal se archive deben comunicarcho para que poidas recorrela. No instante en que teñas coñecemento do seu arquivo procura asesoramento rapidamente dunha avogada/o ou pide a designación no xulgado de avogada/o da quenda de oficio, solicitando expresamente que quede en suspenso o prazo para recorrer.

O prazo para presentar recurso de reforma **CONTRA O AUTO DE ARQUIVO**, e que poida continuarse coa tramitación da **DENUNCIA**, É SÓ DE 3 DÍAS naturais, é dicir, incluídos sábados, domingos e festivos, **DESDE QUE SE NOTIFICA O AUTO**. Se non se interpón xunto co de reforma, pode presentarse Recurso de apelación no prazo de 5 DÍAS naturais.

## Dereitos das vítimas do delito

- ▶ Tes dereito a denunciar as agresións sufridas e a iniciar o procedemento penal.
- ▶ A túa declaración, tanto no xulgado como ante calquera autoridade policial, e calquera actuación no procedemento, debe levarse a cabo con **RESPECTO DA TÚA SITUACIÓN PERSOAL, DOS TEUS DEREITOS E DA TÚA DIGNIDADE**.
- ▶ Debes ser informada en termos claros das posibilidades de obter no proceso penal a **RESTITUCIÓN E REPARACIÓN DO DANO SUFRIDO** e das posibilidades de lograr o **BENEFICIO DE XUSTIZA GRATUÍTA**.

## Dereito á Información

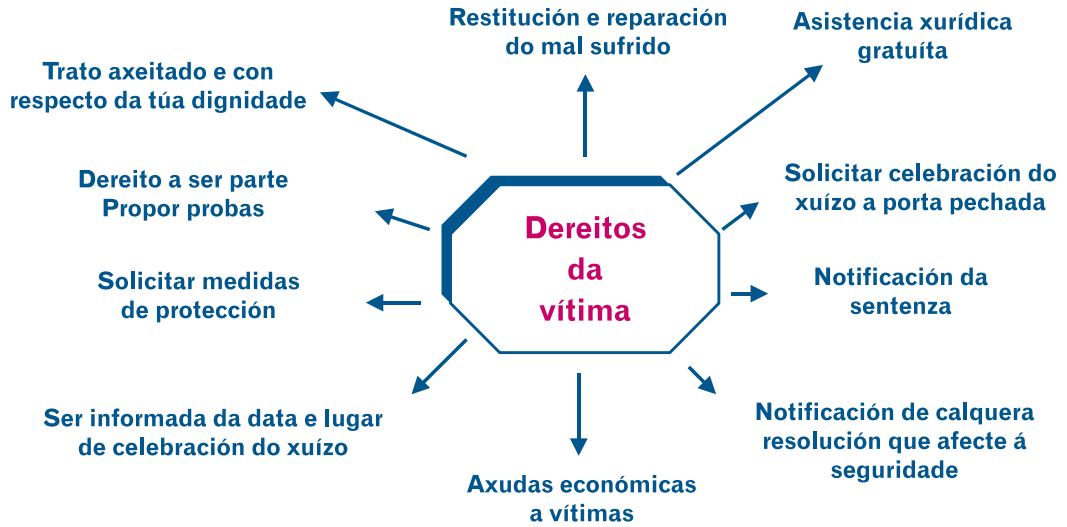


### Art. 234 L.O.P.J.

Os secretarios e persoal competente dos xulgados e tribunais facilitarán aos interesados canta información soliciten sobre o estado das actuacións xudiciais, que poderán examinar e coñecer salvo que sexan ou fosen declaradas secretas conforme á lei. Nos mesmos casos, expediranse os testemuños que se soliciten con expresión do seu destinatario, salvo nos casos en que a lei dispoña outra cousa”

**Ao ser a vítima INTERESADA, pode solicitar, en calquera momento, información sobre o procedemento iniciado como consecuencia da denuncia.**

- ▶ Podes **SOLICITAR E RECIBIR INFORMACIÓN** sobre o estado das actuacións xudiciais.
- ▶ Debes ser **informada da data e lugar de celebración do xuízo** correspondente.
- ▶ Tes **dereito a que se che notifique persoalmente a sentenza** que se dite no procedemento.
- ▶ Podes **solicitar** a adopción de **medidas de protección así como a omisión de todos os datos referentes á túa vida privada**.
- ▶ Tes **dereito a que se che notifique calquera resolución que poida afectar á túa seguridade** (por exemplo se o denunciado está en prisión provisional deberán comunicarche se o poñen en liberdade; se está cumprindo pena de prisión e se lle dá permiso penal deberán comunicarcho para que poidas solicitar que se lle prohíba expresamente achegarse a ti).
- ▶ Tes dereito a que o xulgado che notifique, se se produce, o **auto de arquivo**.
- ▶ Podes solicitar a **celebración do xuízo a porta pechada** sendo o/a xuíz/a quen tomará a decisión final.
- ▶ Debes ser informada do **dereito a ser “parte procesual”** no proceso penal.
  - **No caso de que te mostres parte no procedemento** exercerás o que se chama **“acusación particular”**, para iso tes que estar asistida de avogada/o e procurador/a, terás unha participación activa no proceso a través destas/es profesionais que levarán a cabo a defensa dos teus intereses. Poderás propoñer a práctica de dilixencias de proba e terás coñecemento, en todo momento, da situación na que se atopa o procedemento. Así mesmo, formularás acusación, solicitando que se condene ao agresor a unha pena e a que te indemnice polas lesións e danos causados.



**NUNCA ACUDAS SOA AO XULGADO. ASESÓRATE PREVIAMENTE E ASISTE ACOMPAÑADA DUN/DUNHA AVOGADO/A QUE DEFENDA OS TEUS INTERESES**

- **Se non te mostras parte no proceso como acusación particular**, o ministerio fiscal será quen formulará acusación, ou non, nos termos que estime convenientes á luz das probas que se practiquen. Ti **non poderás solicitar dilixencias de proba** e tampouco **poderás formular unha acusación contra o teu agresor**, a túa posición no proceso será unicamente como “DENUNCIANTE/TESTEMUÑA”.
- No xuízo de faltas pódese ser “parte procesual” ata o momento do xuízo. Nos procedementos penais por delito unha vez finalizada a fase de instrución (fase de investigación e práctica de dilixencias) xa **NON** é posible ser parte, isto é persoarse como acusación particular con avogado/a e procurador/a.
- Nos denominados “xuízos rápidos” se queres intervir como “acusación particular” deberás acudir acompañada á primeira citación ante o xulgado con avogado/a ou solicitar de forma inmediata que te asista un profesional da quenda de oficio; se non o fas xa non poderás persoarte no procedemento.
- Tes **dereito á asistencia xurídica gratuíta**. Se os teus ingresos non superan o dobre do salario mínimo interprofesional ou, aínda que sexan superiores, se existen circunstancias que denotan a falta de recursos económicos, podes acceder ao beneficio da xustiza gratuíta. Este dereito supón a posibilidade de obter a designación de avogada/o e procurador/a de quenda de oficio que levarán a cabo a defensa dos teus intereses sen que teñas que abonar os seus honorarios. A solicitude de avogado e procurador desta quenda debe realizarse no mesmo xulgado onde se tramita o procedemento ou no colexio de avogados da localidade. Nalgunhas cidades, e prevese que no futuro existan en todas, existe unha **QUENDA DE OFICIO ESPECIAL** e o avogado/a designado encárgase da defensa da vítima en todos os procedementos penais, civís e administrativos que sexa necesario tramitar pola situación de violencia e a ruptura da parella.

## Medidas de protección para as vítimas a adoptar polo Xulgado de Instrución

(A)

### Vítima sen fillos/as

Desaloxar o agresor do domicilio familiar

Prohibición ao agresor de residir en determinado barrio, poboación ou comunidade autónoma

Prohibición ao agresor de achegarse ao barrio, poboación ou comunidade autónoma onde reside ou traballa a vítima

Prohibición de comunicación telefónica, por carta ou calquera outro medio coa vítima

Que para as dilixencias de proba NUNCA sexan citados ao mesmo tempo a vítima e o imputado

Que nunca se acorden acareos entre a vítima e o agresor

**Todas estas medidas poden ser:**

**1º adoptadas polo/a xuíz/a de oficio**

**2º pedidas pola vítima**

**3º pedidas polo/a fiscal**

**4º pedidas polo/a avogado/a que defenda a vítima**

**O/a xuíz/a está obrigado a resolver sobre estas peticións con urxencia**

(1). Art. 158 do código civil.

(B)

### Vítima con fillos/as

As mesmas que no apartado (A) e ademais:

Prohibición ao agresor de achegarse ao barrio ou poboación onde estea a gardería ou centro de estudo dos menores protexidos

Acordar a cargo do agresor a prestación de alimentos para prover as futuras necesidades dos fillos/as (1)

A suspensión do réxime de visitas e comunicación do agresor cos/as fillos/as

(C)

### Vítima/s acolidas noutro domicilio distinto ao familiar (casa de acolida, casa de familiares, amigos, etc.)

As mesmas que no apartado (A), (B) e ademais:

Que non conste no procedemento ningún dato identificativo do domicilio ou centro de traballo da vítima

Que as citacións e notificacións se fagan na mesma sede xudicial e o mesmo xulgado as faga chegar reservadamente á vítima

Que se acorde a protección policial durante os desprazamentos da vítima e nas oficinas xudiciais ou onde teñan que realizarse as dilixencias de proba



- Se se cumpren determinados requisitos, **tes dereito a acceder tanto ás axudas económicas** previstas para as vítimas de delitos violentos e contra a liberdade sexual **como ás demais axudas articuladas pola Xunta de Galicia.**

## Medidas cautelares de protección da vítima

A finalidade das MEDIDAS CAUTELARES é outorgar protección á vítima dun delito.

A Lei regula de xeito especial estas medidas de protección para as mulleres que sofren agresións por parte da súa parella e en xeral para as vítimas de violencia no ámbito familiar.

Este sistema especial artículase ao redor da denominada ORDE DE PROTECCIÓN coa que se pretende outorgar unha protección urxente ás vítimas de violencia familiar, a través da adopción de medidas de natureza penal, que impidan a realización de novos actos violentos, e de medidas de índole civil e social, que eviten o desamparo das vítimas.

A orde de protección pode ser solicitada pola muller vítima de violencia de xénero nas relacións de parella, polos seus fillos e fillas, polas persoas coas que convivan, polo ministerio fiscal ou por calquera administración da que dependan os servizos de atención ou acollida. O xuíz/a que ten coñecemento da situación de violencia tamén pode acordala de oficio.

Para solicitar a orde de protección terás que completar o modelo normalizado ou formulario que che deberán facilitar na sede dos xulgados e da fiscalía, nas comisarías de policía e cuarteis da garda civil, nas oficinas de atención á vítima, nos servizos sociais ou institucións asistenciais dependentes das administracións públicas, ou nos servizos de orientación xurídica dos colexios de avogados.

Os datos que deberás incluír na solicitude son os seguintes:

1. Organismo receptor do formulario, é dicir, ao que entregas a solicitude.
2. Os teus datos persoais ou, no seu caso, os da persoa que solicita a orde de protección, indicando a relación que lle une coa vítima.
3. Os datos da persoa denunciada -agresor-, fronte ao que se pide a protección.
4. A túa relación coa persoa denunciada (cónxuxe, ex cónxuxe, convivinte, noivo).
5. A situación familiar, se hai fillos/as, as súas idades, etc.
6. Unha descrición dos feitos denunciados que motivan a orde de protección. Deberás relatar a última agresión que che decidiu a solicitar a orde de protección, así como os actos violentos que ocorreron con anterioridade sexan ou non denunciados.

Se non tes suficiente espazo no formulario, podes engadir as follas que necesites, o importante é que reflectas dun xeito completo e claro a situación de violencia pola que pasaches. Aporta fotocopia de toda a documentación que teñas en relación co teu relato: denuncias anteriores, partes de lesións...

Se presentas a solicitude de orde de protección ao mesmo tempo que formulas a denuncia, neste apartado podes indicar que a descrición dos feitos consta nela e facer un breve resumo.

É importante que saibas que, aínda que non presentes unha denuncia, os feitos que relatas na solicitude da orde de protección van ser considerados coma se formulases denuncia por eles.

7. Debes facer constar, en caso de sufrir lesións, se fuches asistida nalgún centro médico, así como, se aportas algún parte facultativo.

8. Se desexas asistencia xurídica gratuíta a través da quenda de oficio debes indicalo.
9. Tamén tes que sinalar se queres continuar vivindo no domicilio familiar xunto cos teus fillos/as. É dicir, se queres que se che atribúa a garda e custodia dos/as fillos/as e o uso do domicilio.
10. Indica se desexas que o agresor abandone o devandito domicilio para garantir a túa seguridade.
11. Para rematar, fai constar se necesitas obter algún tipo de axuda económica ou social.
12. Debes indicar os ingresos económicos da familia: se traballas ou non, se o agresor traballa e no seu caso cales son os seus ingresos.

Ademais destes datos, e aínda que non aparezan no formulario, podes engadir outra/s folla/s para pedir outras medidas de protección para ti e/ou os teus fillos e fillas, por exemplo:

- ◆ Suspensión do exercicio da patria potestade ou da garda e custodia dos fillos/as.
- ◆ Suspensión do réxime de comunicacións, visitas e estancias cos fillos/as.
- ◆ Se solicitas a saída do domicilio familiar por parte do agresor pero temes pola túa seguridade, podes pedir ao xuíz/a que che autorice a intercambiar o dereito de uso da vivenda con outra persoa. Esta medida só é posible se o domicilio familiar é propiedade túa ou de ambos.
- ◆ Prohibición de que o agresor se aproxime á vítima e/ou aos seus familiares ou outras persoas á distancia que o xuíz/a determine, é o que se denomina **ORDE DE AFASTAMENTO**.
- ◆ Prohibición de que o agresor se comunique coa vítima e/ou cos seus familiares ou outras persoas por calquera medio: carta, teléfono....

- ◆ Prohibición de acudir a un determinado lugar, barrio, municipio, provincia ou outra entidade local ou comunidade autónoma.
- ◆ Prohibición de residir nun determinado lugar, barrio, municipio, provincia ou outra entidade local ou comunidade autónoma.
- ◆ Suspensión do dereito á tenencia, porte e uso de armas.
- ◆ Omisión de datos identificativos do domicilio da vítima. Esta medida é conveniente no caso de que teñas que saír do teu domicilio e esteas refuxiada en calquera outro. É importante para a túa seguridade que non conste o teu actual enderezo nin na denuncia nin nos procedementos civís ou penais que puidesen seguirse

O organismo ante quen presentes a solicitude da orde de protección ten a obriga de remitila de forma inmediata ao xulgado.

Unha vez recibida a solicitude de orde de protección, o xuíz/a convocará a unha audiencia ou vista urxente á vítima ou o seu representante legal, ao solicitante da orde de protección e ao agresor. A esta comparecencia asistirá tamén o ministerio fiscal e, no seu caso, os/as avogados/as do agresor e a vítima.

O prazo máximo para que teña lugar a audiencia é de **72 horas desde a presentación da solicitude.**

Durante a audiencia, declararás sobre os feitos que denunciaches ou polos que solicitaches a orde de protección e tamén poderás ser preguntada sobre circunstancias da situación familiar, todo iso para que o xuíz/a teña un coñecemento suficiente para adoptar as medidas de protección máis axeitadas ao caso.

Unha vez celebrada a audiencia, o xuíz/a resolverá sobre a solicitude da orde de protección, así como sobre o contido e duración das medidas que incorpore.

En canto ás medidas de natureza penal, o xuíz/a pode adoptar, entre outras, as seguintes:

1. Desaloxo do agresor do domicilio familiar.
2. Incautación de armas ou instrumentos utilizados na agresión.
3. Prohibición de residir nun determinado lugar, barrio, municipio ou provincia ou outra entidade local ou comunidade autónoma.
4. Prohibición de que o agresor se aproxime á vítima e/ou aos seus familiares ou outras persoas á distancia que o xuíz/a determine.
5. Prohibición de que o agresor se comunique coa vítima e/ou cos seus familiares ou outras persoas por calquera medio: carta, teléfono, etc.
6. Prohibición ao agresor de achegarse ao barrio ou poboación onde estea a gardería ou centro de estudo dos menores protexidos.
7. Omisión de datos identificativos do domicilio da vítima.
8. Que as notificacións e citacións da vítima se fagan na mesma sede xudicial.
9. Protección xudicial da vítima nas oficinas xudiciais.

Respecto das **MEDIDAS DE NATUREZA CIVIL** é importante que saibas que **SE NON HAI FILLOS/AS MENORES NON SE ADOPTAN SE NON AS PIDES EXPRESAMENTE NA SOLICITUDE DE ORDE DE PROTECCIÓN**. O ministerio fiscal poderá pedir que se adopten medidas no ámbito civil se hai fillos menores ou incapaces, sempre que non fosen previamente acordadas por un órgano da orde xurisdiccional civil.

As medidas civís que **PODES SOLICITAR** poden consistir en:

1. O uso e goce da vivenda familiar,
2. A atribución da garda e custodia dos fillos e fillas menores.
3. A suspensión do réxime de comunicacións, visitas e estancias do pai cos fillos e fillas ou a forma en que consideras que este debe levarse a cabo.

4. A fixación dunha prestación de alimentos,
5. Calquera disposición que se considere oportuna co fin de afastar ao/á menor dun perigo ou de evitarlle prexuízos.

**LEMBRA: SEMPRE SE HAN DE SOLICITAR EXPRESAMENTE A ADOCIÓN DE MEDIDAS NO ÁMBITO CIVIL.**

As medidas de carácter civil contidas na orde de protección terán unha vixencia temporal de 30 días. Se dentro deste prazo se presentase unha demanda de separación, divorcio ou garda e custodia ou ben unha solicitude de medidas provisionais, as medidas civís adoptadas permanecerán en vigor durante os trinta días seguintes á presentación da demanda ou solicitude. Dentro destes últimos 30 días as medidas deberán ser ratificadas, modificadas ou deixadas sen efecto polo xulgado competente.

**VIXENCIA DAS MEDIDAS CIVÍS DA ORDE DE PROTECCIÓN:**

**30 días ampliados a outros 30 se se presenta demanda civil**

Sen prexuízo do que se resolva en relación coa solicitude da orde de protección, o xuíz/a poderá adoptar en calquera momento da tramitación da causa, medidas cautelares que procedan para a protección da vítima. Ata entón poderá acordar a orde de protección aínda que con anterioridade non se solicitase ou se denegase.

A orde de protección pode facerse valer ante calquera autoridade e administración pública, e debe ser comunicada ás persoas interesadas e ás administracións públicas competentes para a adopción de medidas de protección, sexan

estas de seguridade ou de asistencia social, xurídica, sanitaria, psicolóxica ou de calquera outra clase.

No caso de que o xuíz/a estime improcedente acordar as medidas cautelares que solicitemos, pódese recorrer a súa decisión. Se queres recorrer esta decisión é necesario que o fagas a través de avogada/o, pois é imprescindible que o recurso se presente coa súa sinatura. Se o recurso non está asinado por avogado/a, o xuíz/a nin sequera o terá en conta.

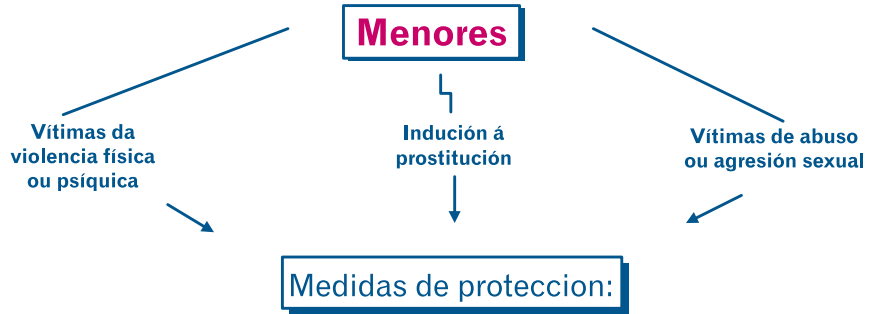
## Protección especial para os e as menores

Aínda que as/os menores non sufran directamente as agresións, sempre van ser vítimas da violencia familiar, posto que o feito de presenciaren as agresións que o pai inflíxelle á nai, supón unha experiencia traumática que vai influír de forma negativa na súa formación e desenvolvemento.

As medidas de protección para os menores son todas as previstas para as vítimas de violencia familiar e calquera outra dirixida a apartar ao menor dun perigo ou a evitarlle prexuízos, por iso, o xuíz/a que tramita a denuncia penal pode acordar, entre outras medidas, a suspensión de calquera tipo de comunicación entre o/a menor e o agresor, que o agresor sexa privado da garda e custodia e ata da patria potestade, así como a atribución do uso do domicilio familiar e o establecemento dunha pensión alimenticia para o/a menor desde o primeiro momento en que cese a convivencia co proxenitor agresor.

O xuíz/a pode, en calquera clase de procedemento, civil ou penal, por si mesmo, ou a solicitude do fillo/a, da nai ou de calquera outro familiar ditar as seguintes medidas (art. 158 C.civil):

1º. Pode adoptar as medidas convenientes para asegurar a prestación de alimentos aos fillos e fillas por parte do pai e prover así as súas futuras nece-



**Todas as previstas para as vítimas de violencia familiar ou calquera outra dirixida a apartar ao menor dun perigo ou evitarlle prexuízos.**

**Especialidades no procedemento penal**

- Non se poden realizar acareos entre o/a menor e o acusado
- Pódese gravar en vídeo ou sistema de circuíto pechado de televisión as declaracións do/a menor para que non teña que estar fisicamente presente na sala do xuízo.
- Pódese pedir un informe psicolóxico sobre as consecuencias negativas para o/a menor en caso de que teña que declarar no xuízo.
- En ningún caso haberá contacto visual entre o/a menor e o acusado no acto do xuízo.
- O/a menor pode poñer denuncia ou querela criminal cando sexa maior de idade por calquera dos delitos sufridos

**Pode privarse da patria potestade no procedemento penal**

Lei Orgánica de Protección Xurídica do Menor e Lei de Protección das Vítimas de Malos Tratos



sidades ao fillo/a no caso de que o pai levase a cabo actos encamiñados a non cumprir coa súa obriga.

2º. Pode igualmente adoptar as disposicións apropiadas a fin de evitar aos fillos/as as perturbacións daniñas nos casos de cambio de titular da potestade de garda.

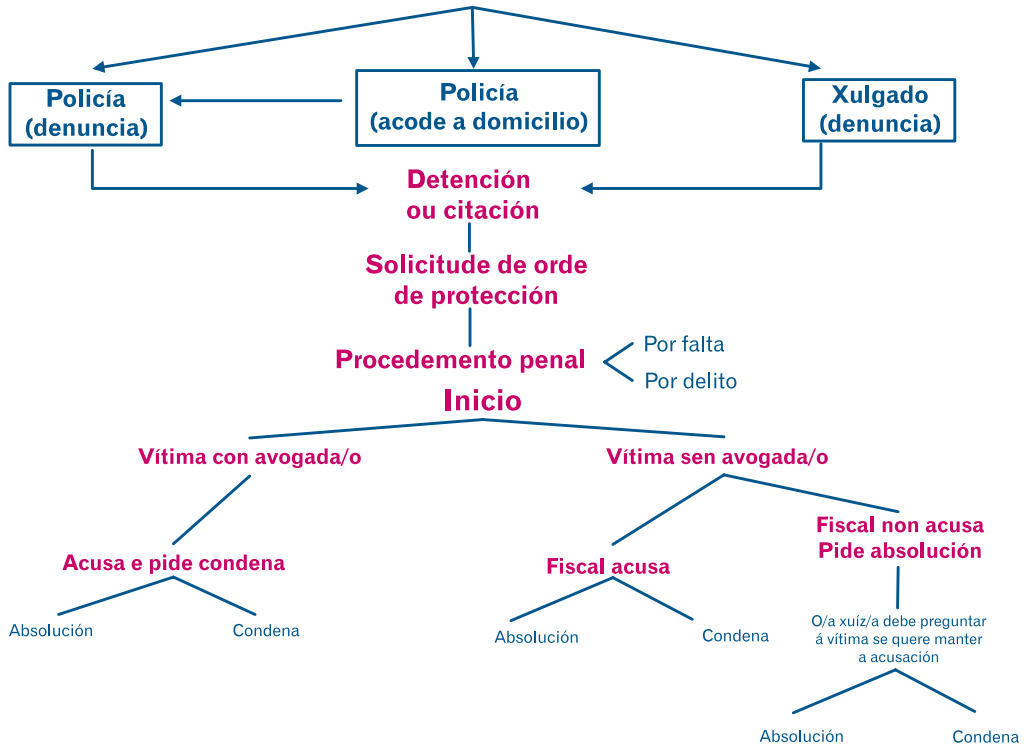
3º. Pode adoptar as medidas necesarias para evitar a substracción dos fillos e fillas menores, tales como: prohibición de expedición do pasaporte do/da menor ou retirada del se o ten, prohibición de saída do territorio nacional, necesidade de autorización xudicial previa para calquera cambio de domicilio do/da menor.

4º. En xeral, **pode adoptar as demais medidas que considere oportuno a fin de apartar ao/á menor dun perigo ou de evitalle prexuízos.**

Aos/ás menores dáselles un tratamento especial no procedemento penal coa finalidade de minimizar o prexuízo que lles pode ocasionar a súa intervención no proceso penal. Desta forma:

- Non se poden realizar careos entre o/a menor e o agresor.
- Pódese gravar en vídeo ou sistema de circuíto pechado de televisión as declaracións do menor para que non teña que estar fisicamente presente na sala do xuízo.
- Pódese pedir un informe psicolóxico sobre as consecuencias negativas para o/a menor no caso de que teña que declarar no xuízo.
- En ningún caso haberá contacto visual entre o/a menor e o agresor no acto do xuízo.
- O/a menor pode poñer denuncia ou querela criminal cando sexa maior de idade por calquera dos delitos sufridos por este.

## Agresión no ámbito familiar



## Procedementos penais que se poden iniciar coa denuncia

Existen distintos procedementos penais para axuizar os feitos denunciados. O procedemento a seguir vén determinado polas circunstancias e a gravidade da agresión que sufriches.

As agresións de menor gravidade denomínanse faltas e as máis graves delitos. Na actualidade as agresións que sofren as mulleres por parte de quen é ou foi o seu cónxuxe, compañeiro ou noivo, constitúen un delito. A única excepción son as denominadas inxurias que, se son leves, considéranse falta.

### Falta de inxurias leves

As faltas axuízanse polo procedemento denominado xuízo de faltas. Este procedemento ten as seguintes características:

- ❑ Non ten o que se denomina instrución, de tal forma que no momento en que a denuncia chega ao xulgado, se o xuíz/a determina que os feitos poden ser constitutivos dunha falta, directamente cita ás partes para o acto do xuízo oral. Neste suposto recibirás unha citación para xuízo na que se che indicará a necesidade de que acudas a xuízo con todas as probas das que intentes valerte, así como a posibilidade de ir asistido de avogado/a.
- ❑ A propia policía ou a garda civil que recolla a túa denuncia pode entregarche a citación para que acudas ao xulgado á celebración do xuízo oral. É o que se denomina “xuízo de faltas inmediato”, neste caso o xuízo celebrarase poucos días despois de presentar a denuncia.
- ❑ Antes do xuízo de faltas unicamente poderás solicitar a citación xudicial dalgunha testemuña se cres que se non son citados polo xulgado non van comparecer. Neste caso, unha vez que recibiches a citación para xuízo, acode ao xulgado e solicita que se cite xudicialmente ás testemuñas que che interesan. Se o xulgado non che admite a túa solicitude, presenta un escrito

pedindo que se cite como testemuñas para o acto do xuízo ás persoas que creas conveniente, indicando o seu nome e domicilio; ao presentar este escrito hanche de poñer un selo do xulgado nunha copia e esta será o xustificante de que o solicitaches. O día sinalado para o xuízo, se as testemuñas non estivesen citadas, solicita a suspensión do xuízo. Se o xuízo non se suspende pide que se faga constar o teu desacordo (“protesta”). Son necesarios estes pasos para poder recorrer a sentenza e solicitar a práctica da proba testifical que agora che están denegando.

- ❑ Cantos documentos queiras aportar no xuízo de faltas deberalos levar o mesmo día do xuízo, así como informes médicos, testemuños, etc

## Feitos constitutivos de delito

Os feitos constitutivos de delito seguen procedementos distintos, poden distinguirse dúas fases claramente:

- 1º. A instrución, que se leva a cabo no xulgado de violencia sobre a muller ou, de non existir, no de instrución, consiste na investigación dos feitos a través de distintas dilixencias de proba. A instrución da causa termina co traslado ás partes acudidas das actuacións e a cualificación xurídica dos feitos por parte das acusacións.
- 2º. O xuízo oral que se celebra nun órgano xudicial distinto e que poderá ser o xulgado do penal ou a audiencia provincial.

Nos denominados “xuizos rápidos” toda a instrución se realiza no xulgado de garda nun só día e o xuízo oral celébrase poucos días despois. O propio xulgado de garda entregarache a citación para o xuízo.

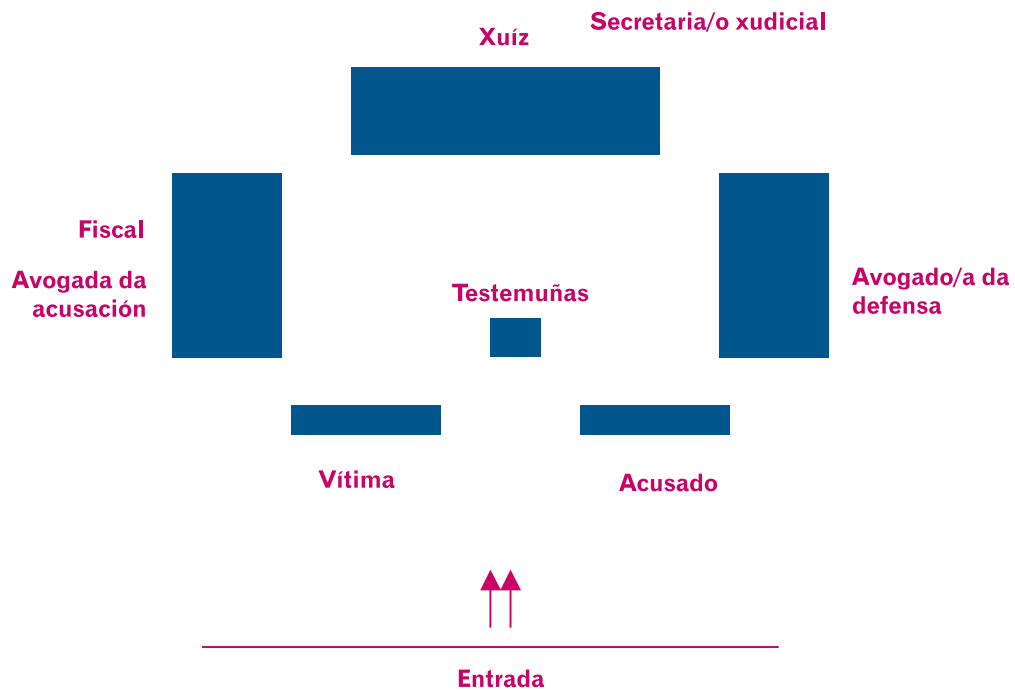
As dilixencias de proba que se poden realizar na fase de instrución son:

- **A túa declaración**, nela poderás confirmar (ratificar) o contido da denuncia

ou ben aclarala ou ampliála. É o momento en que debes manifestar, se non o fixeches antes, se existiron agresións anteriores, se hai outras denuncias e/ou procedementos penais -finalizados ou en tramitación-, se o agresor foi condenado noutras ocasións, se hai testemuñas, os seus datos para que poidan ser citados. Se non o fixeches anteriormente neste momento podes aportar as fotografías das lesións e os documentos ou informes médicos que teñas.

- **Declaración do agresor** á que poderá asistir a túa avogada/o e interrogalo, sempre que te persoaras como acusación particular.
- **Recoñecemento polo médico/a forense.** Cando sexas citada para ser examinada polo médico/a forense deberás levar todos os informes médicos que posúas sobre as lesións psicolóxicas e/ou físicas que sufras, así como a medicación ou tratamento seguido. Debes ter en conta que é posible que a cita co médico/a forense se produza tempo despois de sufrir a agresión e que non haxa ningunha pegada da lesión, de aí a recomendación de que fagas fotografías das lesións para que poidas mostralas neste momento, se non constan no expediente porque xa as entregaches con anterioridade.
- **Achega de documentos.** Durante a fase de instrución pódense aportar no xulgado todos aqueles documentos que acrediten os feitos denunciados. Desta forma poderás aportar sentenzas, informes médicos de agresións anteriores, fotografías das lesións, facturas dos gastos ocasionados como consecuencia da agresión, etc.
- **Solicitud de informes.** A través do xulgado poderanse solicitar informes, a entidades públicas ou privadas, que poidan acreditar extremos expostos na denuncia.
- **Declaración de testemuñas.** As persoas que presencien os feitos denunciados ou que teñan coñecemento deles serán citados para prestar declaración ante o xuíz/a.
- **Solicitud de antecedentes penais do agresor.**

## Composición da sala do xuízo



A lei establece que as declaracións da vítima, denunciado e testemuñas deberán levarse a cabo en presenza xudicial e con intervención de todas as partes acudidas. Desta forma, se estás acudida no procedemento, a túa avogada/o poderá formular aquelas preguntas que considere importantes para acreditar os feitos. Así mesmo, debes saber que na túa declaración poderá estar presente o avogado/a do denunciado e facerche preguntas.

## Composición do tribunal

O día do xuízo, unha vez que entres na sala e dependendo de en que órgano xudicial se celebre o xuízo, haberá un xuíz/a ou maxistrado/a se se axuiza unha falta ou un delito considerado menos grave; e haberá tres maxistrados/as se se axuiza un delito máis grave.

Se é un procedemento por delito o xuízo celebrarase nun xulgado do penal, ante un só xuíz/a ou maxistrado/a, ou na audiencia provincial, ante un ou tres maxistrados/as dependendo das circunstancias do caso.

Se é un xuízo de faltas, terá lugar no xulgado de violencia sobre a muller ou, de non existir, no xulgado de instrución.

**O XUIZ/A** estará no centro da mesa. Ao seu lado, na mesma liña estará **A SECRETARIA/O**. Á túa esquerda senta o **REPRESENTANTE DO MINISTERIO FISCAL** e o teu **AVOGADO/A (ACUSACIÓN PARTICULAR)**. Á túa dereita sentará a **AVOGADA/O** do agresor (**DEFENSA**).

**XUIZ/A:** é a persoa que decide, na sentenza, á vista das probas practicadas, sobre se se acreditaron os feitos denunciados e as consecuencias xurídicas que lles corresponde, de tal forma que se considera probadas as agresións imporá ao agresor o castigo que corresponda segundo o Código Penal.

**MINISTERIO FISCAL:** é o defensor do interese público e a legalidade e, como tal, acusará ao teu agresor se entende que hai probas suficientes, solicitando a condena e a imposición da pena que corresponda. Se non estima acreditados os feitos, poderá pedir a absolución.

**AVOGADO/A DA ACUSACIÓN PARTICULAR:** é a/o profesional que defende os teus intereses, articulando as probas que acreditan a realidade dos feitos denunciados, e solicita a condena que legalmente corresponda e no seu caso a indemnización polos danos e prexuízos derivados do delito. O avogado/a da acusación particular poderá continuar coa acusación no caso de que o ministerio fiscal non acuse ao teu agresor.

Debes coñecer que nos procedementos por delito a defensa do acusado pode chegar a un acordo co ministerio fiscal sobre a pena e indemnización. Neste caso, non se celebrará o xuízo, e se non estás persoada con avogada/o e procurador/a non poderás opoñerte ao devandito acordo.

**AVOGADO/A DEFENSOR:** ten como función a defensa do agresor e en consecuencia intentará desvirtuar todas e cada unha das probas que se vaian practicando no acto do xuízo. A presunción de inocencia é un dereito constitucional e obriga á acusación (fiscal e/ou acusación particular) a demostrar os feitos, por iso é posible que o avogado da defensa che pregunte varias veces a mesma cuestión:

- Non contestes aquilo que non teñas claro ou non entendas.
- Se cres que te está confundindo maniféstao así nese momento e pide que realice a pregunta con maior claridade.
- Non te pode interrogar sobre aspectos que afectan á túa intimidade e que non teñan nada que ver co que se estea xulgando, porque é un dereito garantido pola Constitución.



## Recomendacións a ter en conta para o xuízo

Calquera que sexa o tipo de procedemento penal que siga a túa denuncia o importante e fundamental que debes saber é o seguinte:

**ACODE TRANQUILA AO XUÍZO.** Irás acompañada do teu avogado/a e terás toda a protección que requiras. Se temes que poida producirse unha situación violenta podes pedir o acompañamento e protección da policía ou a garda civil. Así mesmo podes solicitar esperar nun despacho reservado para que non teñas que estar vendo ao teu agresor ata que comece o xuízo.

Unha vez iniciado o xuízo **SERÁS INTERROGADA POR TODAS AS “PARTES” DO PROCEDEMENTO:** O ministerio fiscal, o teu avogado/a, o avogado/a da defensa... Contesta sempre ás preguntas que se che realicen de forma clara, **RELATA OS FEITOS COMA SE DUNHA SERIE DE FOTOGRAFÍAS SE TRATASE** (pensa en cada acto de mal trato de palabra ou agresión física coma se fose unha fotografía na que tiveses que explicar o seu contido a alguén que non a ve.) Procura ordenar os feitos no tempo, pero non te preocupes se non podes facelo. É posible que te sintas emocionalmente mal ao recordar as agresións pero é necesario que o fagas xa que é imprescindible que coa túa declaración quede clara a situación de medo e violencia pola que atravesaches, así como a descrición clara e concreta das agresións sufridas. Un bo recurso para a memoria é relacionar as agresións sufridas con algún acontecemento ocorrido o mesmo día da agresión ou neste período (por exemplo se os feitos ocorreron uns días antes ou logo de Nadal, final de curso escolar, o día da voda dunha amiga, etc.). Ten en conta que nalgúns casos o teu testemuño será a única proba na que se poida apoiar unha Sentenza condenatoria.

**NON CONTESTES AQUELAS PREGUNTAS QUE NON ENTENDAS.** Se non entendes as preguntas que che realiza o fiscal ou os avogados/as, antes de contestar, pon de manifesto que non comprendes a pregunta e solicita que se repita.

Recorda **QUE SÓ INTERVIRÁS UNHA VEZ NO XUÍZO**, a través da túa declaración, por iso debes manifestar todo o que consideres que o xuíz/a debe saber. Unha vez rematada a túa quenda non poderás falar .

O xuíz/a tamén pode facerche preguntas sobre aquilo que crea que non lle quedou suficientemente claro.

**É FUNDAMENTAL QUE ACUDAS CON AVOGADA/O AO XUÍZO** porque neste caso poderás estar debidamente defendida tendo en conta que estes profesionais poden intervir nos interrogatorios das partes e das testemuñas e ten a oportunidade de informar ao final do xuízo facendo unha valoración da proba e solicitando a condena do agresor.

## A sentenza

O procedemento remata coa decisión do xuíz/a que se recolle nunha resolución que se denomina **SENTENZA**. Nesta fanse constar cales son os feitos que se consideran probados e en base a eles faise un razoamento xurídico que remata coa decisión de condena ou absolución do acusado.

No caso de que a sentenza sexa condenatoria, conterà a pena que se lle impón ao condenado así como a responsabilidade civil e as indemnizacións que debe abonar como vítima.

Unha vez que se dita sentenza, notificaráseche. Se non estás conforme con ela cabe a posibilidade de que presentes un **RECURSO DE APELACIÓN** no prazo de 5 días (**CINCO DÍAS**) se é un xuízo de faltas. Se é un xuízo por delito o tipo de recurso e o prazo para interpoñelo variará dependendo do procedemento. Ten en conta que se é un procedemento distinto ao xuízo de faltas e non estás debidamente acudida con avogada/o e procurador/a non poderás presentar recurso ningún.

## Suspensión das penas privativas de liberdade

Se a sentenza condena ao agresor a unha pena privativa de liberdade, o xulgado pode deixar en suspenso o cumprimento da pena de prisión á condición de que teña unha duración inferior a dous anos e o agresor non fose condenado anteriormente.

Antes de acordar a suspensión do cumprimento da condena darase audiencia ás partes. **SEMPRE TES QUE SER OÍDA POLO XUÍZ/A OU TRIBUNAL**, persoalmente ou a través da túa avogada/o, antes de que se acorden os beneficios da suspensión de condena.

A suspensión da pena de prisión esixe que se dean estes requisitos:

- ✓ Que se teñan abonado as indemnizacións que por danos e prexuízos estableza a sentenza.
- ✓ Que o agresor non cometa outro delito no prazo que o xuíz/a ou tribunal fixe.
- ✓ Que o condenado cumpra as prohibicións que se acorden na sentenza tales como: prohibición de acudir a determinados lugares; prohibición de aproximarse ou comunicarse coa vítima, participación en programas educativos, formativos...; obriga de comparecer ante o xulgado periodicamente, etc.

É importante que se, durante o tempo en que o cumprimento da condena está en suspenso, se produce calquera incidente violento (chamadas ameazantes, intento de agresión...) o poñas inmediatamente en coñecemento do XULGADO para que se revogue a suspensión e o agresor cumpra a pena de prisión. **SE TE ATOPAS NESTA SITUACIÓN COMUNÍCALLO INMEDITAMENTE Á TÚA AVOGADA/O E SE NON O TES INSISTE EN FALAR CO/A XUÍZ/A OU MAXISTRADO/A PERSOALMENTE.**

Dada a rapidez coa que na maioría dos casos se tramitan os procedementos penais nos casos de violencia de xénero no ámbito familiar, **é imprescindible que, de ser posible, antes de decidirte a interpoñer a denuncia te informes convenientemente e solicites o nomeamento de avogado/a e procurador/a que te asistan tanto na presentación da denuncia como no procedemento penal** que se tramite con posterioridade, só así poderás ter a confianza de que os teus dereitos e intereses estarán defendidos axeitadamente.

## A violencia de xénero e o sistema xudicial civil

# C

on independencia das denuncias que presentes e dos xuízos penais que por estas se sigan, tras decidir romper a relación co agresor, debes iniciar unha serie de actuacións ante a vía civil co fin de regular a situación persoal e económica túa e das túas fillas e fillos.

Lembra que tes dereito á asistencia xurídica gratuíta, por iso, acode aos Centros de Información ás Mulleres, ao teléfono de información ás mulleres: 900-400.273, aos servizos sociais de base ou a asociacións de mulleres para que te informen sobre os teus dereitos.

Se se ditou unha **ORDE DE PROTECCIÓN** con medidas civís, debes saber que estas medidas **SÓ TEÑEN VALIDEZ DURANTE 30 DÍAS**. Se nese prazo se inicia un procedemento de familia (separación, divorcio ou garda e custodia), a validez das medidas civís da orde de protección prolongarase por 30 días máis. Se a túa avogada/o non presenta o procedemento de separación, divorcio ou garda e custodia dentro dos 30 días seguintes á orde de protección, **AS MEDIDAS CIVÍS NON TERÁN VALIDEZ** polo que é fundamental cumprir con este prazo.

Antes de iniciar un procedemento de separación, divorcio ou garda e custodia, debes ter en conta as seguintes indicacións:

**RECOMPILA TODA A DOCUMENTACIÓN** que sexa posible e coa que poidas demostrar a situación económica real da familia, os ingresos da túa parella ou cónxuxe, así como as propiedades de ambos. Recolle calquera documento que xustifique tanto ingresos como gastos e ten en conta que no suposto de traballadores autónomos os ingresos son máis difíciles de probar de forma directa pero que é posible acreditarlos a través dos gastos familiares.

**NECESITAS CONTACTAR CUN/HA AVOGADO/A QUE CHE OFREZA CONFIANZA.** Para iso, se non coñeces a ninguén podes acudir aos Centros de Información ás Mulleres, , ao teléfono de información ás mulleres: 900-400.273, aos servizos sociais de base, aos colexios de avogados/as ou asociacións da túa localidade para informarte de cal é a túa situación e cales son os teus dereitos.

Se acodes a un avogado/a particular infórmate do **CUSTO DO PROCEDIMENTO**, para iso podes pedir un orzamento no que se che indicará o custo aproximado dos honorarios de avogada/o e os de procurador/a así como doutros gastos que poidan derivarse do xuízo (por exemplo citacións a outra localidade de provincia distinta de onde se interpoñerá o procedemento de separación ou divorcio, anotacións preventivas de embargo, publicacións no boletín oficial da comunidade autónoma etc.). Os custos serán distintos se o proceso de separación, divorcio ou garda e custodia, finaliza na primeira instancia (ante o xulgado que resolverá sobre a demanda) ou se hai recurso de apelación (ante un tribunal superior). Os custos tamén serán diferentes se o procedemento é de mutuo acordo ou contencioso, se hai liquidación do réxime económico matrimonial ou non.

**XUSTIZA GRATUÍTA.** No caso de que os teus ingresos non superen o dobre do salario mínimo interprofesional, tes dereito a solicitar avogada/o e procura-

dor/a de quenda de oficio. Sempre debes reaccionar con rapidez porque todos os trámites requiren o seu tempo pero neste caso en concreto has de ter en conta que desde o momento en que se solicita o avogado/a e o procurador/a de oficio ata que son designados poden transcorrer varias semanas. Unha vez que recibas a carta cos nomes dos profesionais que che corresponderon debes poñerte en contacto con eles para explicarlles cal é a túa situación.

A solicitude de avogado/a e procurador/a de oficio realízase nos servizos de orientación xurídica dos colexios de avogados, acudindo a eles e demandando o impreso a cumprimentar para este trámite. Neste servizo deberanche explicar detidamente os documentos que tes que aportar e onde podes conseguilos.

## Actuacións ante a xurisdición civil

A túa situación familiar vai determinar que tipo de procedemento debes seguir:

- ▶ **MATRIMONIO SEN FILLOS/AS.** Aínda que non existan fillos/as é necesario que o xuíz/a acorde a separación dos cónxuxes e os efectos que desta se derivan como a disolución da sociedade legal de gananciais, qué ocorre coa vivenda que foi domicilio familiar ou a pensión compensatoria que puidese corresponderche.
- ▶ **MATRIMONIO CON FILLOS/AS.** Ademais da separación podes solicitar a garda e custodia dos teus fillos/as menores de idade e unha pensión alimenticia para todos os fillos e fillas que non teñan independencia económica (aínda que sexan maiores de idade), así como o uso e goce da vivenda familiar, mobiliario e enxoval e, se o consideras axeitado, a suspensión do réxime de visitas e comunicación ata que o agresor demostre que a comunicación cos fillos e fillas menores de idade é positiva para eles.



- 1.) Contribución ás cargas do matrimonio; inclúe pensións de alimentos dos fillos, a muller, cota do crédito hipotecario e calquera outro gasto familiar.
- 2.) O uso da vivenda é para os fillos e o proxenitor que teña a súa garda e custodia
- 3.) Artigo 771.2 parágrafo segundo da Lei de Axuízamento Civil.



- ▶ **PARELLA DE FEITO SEN FILLOS/AS.** Non tes necesidade de acudir ao xulgado para terminar a convivencia, aínda que se non chegades a acordos en canto ás cuestións económicas (posibilidade de indemnización polos anos de convivencia, uso da vivenda...) e respecto dos bens en común, deberás recorrer aos procedementos civís ordinarios en reclamación dos teus dereitos.
- ▶ **PARELLA DE FEITO CON FILLOS/AS.** Debes acudir ao xulgado se queres solicitar a garda e custodia dos teus fillos/as menores de idade, e unha pensión alimenticia para todos os fillos e fillas que non teñan independencia económica (non importa que os fillos/as sexan maiores de idade) así como o uso e goce da vivenda familiar mobiliario e enxoval, e a suspensión do réxime de visitas e comunicación ata que o agresor demostre que a comunicación cos fillos/as menores de idade é positiva para eles.

**NO CASO DE QUE HAXA FILLOS/AS MENORES,** tanto en parellas de feito como en parellas casadas, para establecer a súa garda e custodia, é fundamental acudir rapidamente ao xulgado, por canto o pai como tal mantén os mesmos dereitos que a nai sobre os fillos/as menores de idade. A única persoa que pode limitar os dereitos dun proxenitor é o/a xuíz/a e por uns motivos determinados. Por esta razón para que ti poidas ter aos teus fillos/as contigo debes solicitar as medidas axeitadas nos xulgados do civil.

Aínda que os procedementos a seguir son distintos as medidas sobre as que o xuíz/a se vai pronunciar son similares. No suposto da separación e de divorcio, o xuíz/a acordará a separación ou o divorcio dos cónxuxes e como consecuencia desta as medidas que a deben rexer e no suposto de fillos/as non matrimoniais acórdanse as mesmas medidas salvo que non haxa pronunciamento sobre separación ou divorcio.

As parellas casadas acoden ao que se denomina unha separación legal e o xuíz/a pronúnciase sobre a vivenda, os fillos/as, as cantidades económicas que debe abonar o outro proxenitor así como as visitas aos menores.

Para os fillos/as non matrimoniais, a Lei orgánica de protección xurídica do menor establece os mesmos dereitos que para os fillos/as nacidos no matrimonio, pero o procedemento é diferente. Neste procedemento podes solicitar a garda e custodia dos/as menores, alimentos para eles/elas, o uso e goce da vivenda familiar e a forma en que os/as menores han de comunicarse co pai ou se cres que estas comunicacións deben quedar en suspenso.

## **Medidas provisionais previas ao procedemento de separación, divorcio ou garda e custodia**

### **Significado e contido**

A SOLICITUDE DE MEDIDAS PROVISIONAIS PREVIAS (tamén coñecidas conforme ao termo que a lei lle daba anteriormente, provisionalísimas), dá inicio a un procedemento que se debe tramitar polo xulgado de forma **URXENTE, TANTO EN PARELLAS DE FEITO COMO CASADAS**, e no que o/a xuíz/a acorda medidas sobre os seguintes extremos:

- 1º. Uso e goce da vivenda familiar e saída deste do cónxuxe ou proxenitor que corresponda.
- 2º. Garda e custodia dos e das menores
- 3º. Réxime de visitas aos menores
- 4º. Contribución ás cargas familiares; Neste concepto fixarase a cantidade que se debe abonar en concepto de pensión alimenticia para os fillos e fillas e no seu caso pensión compensatoria.

EN TODOS OS SUPOSTOS DE VIOLENCIA EN QUE HAXA FILLOS/AS, NO MESMO ESCRITO DE MEDIDAS PREVIAS DE SEPARACIÓN OU GARDA E CUSTODIA TENSE QUE SOLICITAR EN BASE AO PARÁGRAFO SEGUNDO DO APARTADO 2 DO ARTIGO 771 DA LEI DE AXUIZAMENTO CIVIL, QUE O/A XUÍZ/A CIVIL **ACORDE DE INMEDIATO A ATRIBUCIÓN DA GARDA E CUSTODIA DOS FILLOS/AS E O USO DA VIVENDA, MOBILIARIO E ENXOVAL FAMILIAR**

## Lugar e forma de presentación

A solicitude de medidas provisionais previas debe presentarse no xulgado de primeira instancia do lugar onde se atope o domicilio familiar ou o do lugar onde se atope a muller que se viu obrigada a abandonar o seu domicilio.

O procedemento iníciase por unha petición simple da muller que solicita as medidas. Non é necesario avogada/o e procurador/a para a presentación de ditas medidas aínda que sempre é recomendable. Has de ter en conta que ditos profesionais **SI SON OBRIGATORIOS** para calquera acto posterior polo que é conveniente que desde o primeiro momento en que te propoñas presentar unha solicitude de medidas previas solicites a axuda destes profesionais.

Lembra que existen os Centros de Información ás Mulleres, o teléfono de información ás mulleres: 900-400.273, os servizos sociais de base e algunhas asociacións de mulleres con programas específicos que che poderán informar para proporcionarche avogado/a e procurador/a que leve a cabo estes trámites.

## Contido do escrito de solicitude de medidas previas

- ✓ O escrito deberá estar encabezado por ti cos teus datos persoais, DNI, domicilio (salvo que temas pola túa integridade física ou a dos teus fillos e fillas

nese caso deberás ocultalo indicando o domicilio dun familiar ou amigo onde che poidan chegar as notificacións), estado civil.

- ✓ A continuación unha relación de feitos na que se inclúa:
  - Data do matrimonio, data do comezo da convivencia nas parellas de feito.
  - Se da relación naceron fillos/as e a data do seu nacemento.
  - Enderezo completo do domicilio familiar.
  - Ingresos do marido ou parella e/ou pai.
  - Ingresos da muller e/ou nai.
  - Gastos de cada un dos fillos/as tales como:
    - Colexio
    - Comedor
    - Actividades extraescolares
    - Libros, material escolar
    - Clases de repaso
    - Clases de idiomas
    - Deportes
    - Vestido e calzado
    - Seguros médicos e consultas médicas.
    - Farmacia
    - Actividades lúdicas
    - Diñeiro para os seus propios gastos
    - Outros \_\_\_\_\_
  - Gastos xerais para o sostemento do fogar:

- Aluguer ou cotas mensuais do préstamo hipotecario
- Subministración eléctrica, gas, auga, teléfono, etc. ,
- Alimentación e limpeza do fogar e aseo.
- Transporte.
- Outros gastos, (exemplo adquisición dun vehículo, préstamos persoais, etc.)
- De forma breve explicárase a situación de violencia que provocou a saída do domicilio familiar e que xustifica a petición destas medidas urxentes.
- En parágrafo separadamente deberás formular a petición que lle realizas ao xulgado e que son as medidas sobre as que se ten que pronunciar:
  - Atribución da garda e custodia dos/das menores.
  - Atribución do uso do domicilio familiar para os/as menores e a nai.
  - Réxime de visitas para o progenitor que non conviva con fillos/as.
  - Cantidade que deberá abonar en concepto de cargas familiares o proxenitor que non conviva cos fillos e fillas.

O/a xuíz/a citaravos a unha **COMPARECENCIA Á QUE NECESARIAMENTE DEBERÁS IR ACOMPAÑADA DE AVOGADA/O E PROCURADOR/A.**

Posteriormente o xuíz/a ditará un **AUTO** no que se recollerán as medidas polas que deberedes rexer a vosa relación ata que se dite sentenza no procedemento de separación ou de garda e custodia.

Estas medidas teñen unha validez de 30 días. Prorrogaranse se no devandito prazo se presentase demanda de separación, de divorcio ou de garda e custodia e alimentos ou se acodes ao xulgado e mediante unha “comparecencia” solicitas que se prorroguen explicando e xustificando os motivos que impiden presentar a demanda dentro dese prazo.

Ao final desta guía atoparás un modelo de solicitude de medidas previas. Recorda que aínda que podes presentar ti directamente a solicitude, necesitarás avogada/o e procurador/a para todo o procedemento que segue á presentación de solicitude, polo que é recomendable que contes co seu asesoramento para redactar o escrito.

## Recomendacións a mulleres inmigrantes

En xeral o contido desta guía é completamente válido para as mulleres estranxeiras que son vítimas de violencia de xénero por parte dos seus maridos ou compañeiros, posto que, con independencia da nacionalidade ou da situación administrativa (posesión ou non de permiso de residencia en España) poden acudir, nas mesmas condicións que o resto das mulleres aos procedementos xudiciais, tanto penais como civís.

Existen non obstante algúns aspectos e especialidades que debes coñecer se es estranxeira:

- En canto á **denuncia**, tes dereito a presentar denuncia polas agresións que sufras **aínda que non posúas permiso de residencia**.
- Tamén podes, teñas ou non permiso de residencia, intervir no procedemento penal con avogado/a e procurador/a, persoándote como **acusación particular**.
- Igualmente tes dereito a solicitar a **orde de protección** e calquera outra medida de seguridade para ti e os teus fillos e fillas.
- Respecto dos procedementos civís, deberás iniciar un **procedemento de separación** se estás casada, aínda que o matrimonio non se celebre en España.

No caso de que non esteas casada, será necesario tramitar **un procedemento de garda e custodia e alimentos** se os teus fillos/as residen en España.

Debes ter en conta que os/as menores estranxeiros teñen os mesmos dereitos que o resto dos e das menores e gozan da mesma protección, polo que poden solicitarse as mesmas medidas para asegurar o seu benestar e evitar calquera risco.

- ❑ Tes **dereito á asistencia xurídica gratuíta** nas mesmas condicións que as mulleres españolas. Así, se os teus ingresos non superan o dobre do salario mínimo interprofesional ou, aínda que sexan superiores, se existen circunstancias que denotan a falta de recursos económicos, podes acceder ao beneficio da xustiza gratuíta. Este dereito supón a posibilidade de obter a designación de avogada/o e procurador/a da quenda de oficio especial que, sen custo ningún, defenda os teus intereses en todos os procedementos penais, civís ou administrativos que se deriven da situación de violencia de xénero.

Se o solicitas, a designación destes profesionais realizarase de forma inmediata, pero se non aportas a documentación que che soliciten ou se non cumpres os requisitos que establece a lei, non se che recoñecerá o dereito á asistencia xurídica gratuíta e terás que aboar os honorarios do avogado/a e procurador/a.

Con todo existen asociacións de mulleres que contan con programas de asistencia xurídica gratuíta e que poderán proporcionarche un avogado/a para tramitar polo menos os procedementos máis urxentes e necesarios (procedemento penal con solicitude de medidas de protección, medidas provisionais previas).

- ❑ Se o teu permiso de residencia é por “reagrupación familiar” e xa que logo depende do do teu marido, debes saber que non o perderás aínda que te separes e poderás obter un permiso de residencia independente cando o motivo da separación é a situación de malos tratos sufrida e o xulgado che concede a orde de protección.

Así mesmo, podes solicitar un permiso de residencia independente:

- ✓ Cando teñas unha oferta de traballo e obteñas autorización para traballar.
- ✓ Cando leves cinco anos residindo en España.

## Dereitos das mulleres vítimas de violencia de xénero nas relacións de parella

Ademais dos dereitos que tes como vítima dun delito, a lei recoñece a todas as mulleres que son vítimas de violencia de xénero unha serie de dereitos:

### Dereito á información

Tes dereito a recibir completa información e asesoramento adecuado á túa situación persoal incluíndo información sobre as medidas relativas á túa protección e seguridade.

### Dereito a servizos sociais de atención, de urxencia, de apoio e acollida e de recuperación integral, coas seguintes prestacións:

- ✓ Información
- ✓ Atención psicolóxica.
- ✓ Apoio social
- ✓ Seguimento das reclamacións dos dereitos da muller
- ✓ Apoio educativo á unidade familiar.
- ✓ Formación preventiva nos valores de igualdade dirixida ao seu desenvolvemento persoal e á adquisición de habilidades na resolución non violenta de conflitos.
- ✓ Apoio á formación e inserción laboral.
- ✓ Apoio económico: salario da liberdade e axuda económica en pagamento único.
- ✓ Apoio no aluguer ou merca dunha vivenda.



## Dereito á Asistencia Xurídica Gratuíta

No caso de que os teus ingresos non superen o dobre do salario mínimo interprofesional, tes dereito a un avogado/a e un procurador/a da quenda de oficio especial, para que asuman a túa defensa e representación gratuítas en todos os procedementos que estean relacionados coa situación de violencia que sufriches.

Este dereito aplícase de forma inmediata, de tal xeito que en canto o solicites, designaránseche estes profesionais, pero se logo non se che recoñece o dereito á asistencia xurídica gratuíta, terás que abonar os seus honorarios.

## Dereitos Laborais e de Seguridade Social

A lei de violencia recoñece uns dereitos laborais que, como traballadora por conta allea, podes esixir no teu traballo:

- ✓ Dereito á redución de xornada. Se es vítima de violencia podes solicitar unha redución da túa xornada laboral. Iso leva unha redución dos teus ingresos na mesma proporción.
- ✓ Dereito á reordenación do tempo de traballo. Significa que tes dereito a organizar o teu tempo de traballo conforme ás túas necesidades e sempre dentro do horario que teña a empresa.
- ✓ Dereito á mobilidade xeográfica. Podes solicitar o traslado a outra cidade pola túa seguridade.
- ✓ Dereito ao cambio de centro de traballo. Podes solicitar que te cambien de centro de traballo para garantir a túa seguridade.
- ✓ Dereito á suspensión da relación laboral con reserva de posto de traballo. Este dereito significa que se tes necesidade de deixar de traballar podes facelo de forma legal e a empresa estará obrigada a gardar o teu posto para cando poidas volver.

- ✓ Dereito á extinción do contrato de traballo con dereito á prestación por desemprego. Significa que podes rematar coa túa relación laboral e a pesar diso terás dereito ao subsidio por desemprego ao ser todo iso consecuencia da situación de violencia.
- ✓ No caso de que teñas que faltar ao traballo ou que se produzan faltas de puntualidade motivadas pola situación física ou psicolóxica derivada da violencia de xénero consideraranse faltas xustificadas.

Se **traballas por conta propia** e te ves obrigada a cesar na túa actividade como consecuencia da situación de violencia de xénero, quedará en suspenso a obriga de cotización durante un período de seis meses, que serán considerados como de cotización efectiva para os efectos das prestacións de **Seguridade Social**. Ademais, a túa situación será considerada como asimilada á alta.

Para poder ser recoñecidos estes dereitos, é preciso **acreditar a situación de violencia de xénero** mediante a orde de protección ou informe do ministerio fiscal.

## **Dereitos das funcionarias públicas**

Se es funcionaria tes dereito á redución ou á reordenación do tempo de traballo, á mobilidade xeográfica, cambio de centro de traballo e á excedencia nos termos que se determinen na lexislación específica.

As ausencias do traballo ou faltas de puntualidade motivadas pola situación física ou psicolóxica derivada da violencia de xénero consideraranse faltas xustificadas.

## **Dereitos económicos.**

## **Axudas sociais.**

## Salario da liberdade.

Para os efectos de posibilitar a túa autonomía económica e así facilitarche afrontar a situación de violencia de xénero que estás vivindo, podes solicitar o salario da liberdade, unha axuda económica creada pola Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar da Xunta de Galicia, de carácter periódico, de ata 600 euros mensuais, e por un período máximo de doce mensualidades.

Acude ao Centro de Información ás Mulleres máis próximo, ao teléfono de información ás mulleres: 900-400.273 ou aos servizos sociais de base para que te informen con detalle das características desta axuda.

## Axuda económica en pagamento único

Se as túas rendas non son superiores, en cómputo mensual, ao 75 por 100 do salario mínimo interprofesional e polas túas circunstancias tes especiais dificultades para obter un emprego, podes recibir unha axuda por un importe equivalente ao de seis meses de subsidio por desemprego.

A contía da axuda será superior se tes algunha discapacidade ou se tes responsabilidades familiares.

Estas axudas son compatibles coas previstas na Lei de axudas e asistencia ás vítimas de delitos violentos e contra a liberdade sexual.

## Axudas á vivenda

### Apoio no aluguer ou merca dunha vivenda

As mulleres que acrediten ser vítimas da violencia de xénero mediante orde de protección xudicial a favor da solicitante, informe dos servizos sociais correspon-

dentes ou o do centro de acollida, resolución xudicial ou informe do ministerio fiscal, e non teñan ingresos ponderados superiores a 2,5 IPREM, poderá recibir da Consellería de Vivenda e Solo da Xunta de Galicia, unha subvención que oscilará entre o 60% e o 80% da renda de aluguer, segundo os tramos de ingresos.

Terán tamén dereito a unha axuda de 2.000 euros para a adquisición dunha vivenda, que poderá sumarse a outras ás que se tivera dereito en función da situación familiar e laboral e do nivel de renda.

As mulleres que sofren violencia de xénero teñen prioridade na adxudicación das vivendas do programa da Consellería de Vivenda e Solo da Xunta de Galicia de vivenda en aluguer.

## Cuestións máis frecuentes

	<b>Sistema xudicial penal</b>	<b>Sistema xudicial civil</b>
¿Que actuacións xudiciais pode iniciar?	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Denuncia</li> <li>- Solicitude de orde de protección (medidas penais)</li> <li>- Solicitude doutras medidas de protección</li> <li>- Intervención activa no procedemento penal a través da personación como acusación particular con avogada/o procurador/a</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Solicitude de Orde de protección (medidas civís)</li> <li>- Solicitude de medidas previas ao procedemento de separación, divorcio ou análogas no procedemento de garda, custodia e alimentos, no caso de parellas de feito</li> <li>- Procedemento de separación ou divorcio (matrimonio) ou de garda, custodia e alimentos (convivintes)</li> </ul>

<p>Termos legais utilizados para denominar á vítima e ao agresor no procedemento xudicial</p>	<p><b>VÍTIMA:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Denunciante: ao formular a denuncia</li> <li>- Acusación particular: se hai personación con avogada/o e procurador/a</li> <li>- Testemuña: se non hai personación como acusación particular</li> </ul> <p><b>AGRESOR:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Denunciado</li> <li>- Procesado, imputado ou acusado no proceso penal por delito.</li> </ul>	<p><b>VÍTIMA:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Demandante: polo feito de formular solicitude de medidas previas e/ou demanda de separación, divorcio ou de garda, custodia e alimento</li> </ul> <p><b>AGRESOR:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Demandado: contra quen se formula a solicitude de medidas previas ou a demanda de separación, divorcio ou de garda, custodia e alimentos.</li> </ul>
<p>¿É necesario contar coa asistencia xurídica dunha avogada/o?</p>	<p>Para participar activamente no procedemento penal e non unicamente como testemuña, é imprescindible que estas asistida por avogada/o e procurador/a.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- A solicitude de medidas previas pode ser realizada por ti mesma ou pola túa avogada/o, sendo isto último o máis aconsellable.</li> <li>- Todas as demais actuacións debes realizalas con asistencia de avogada/o e procurador/a. (demanda, comparecencias no xulgado...)</li> </ul>

<p>¿Que medidas urxentes poden pedir?</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Prohibición de que o agresor se aproxime á vítima e/ou aos seus familiares ou outras persoas á distancia que o xulgado determine</li><li>- Prohibición de que o agresor se comunique coa vítima e/ou cos seus familiares ou outras persoas por calquera medio: carta, teléfono...</li><li>- Prohibición ao agresor de acudir a un determinado lugar, barrio, municipio, provincia ou outra entidade local ou comunidade autónoma</li><li>- Retirada de armas ou instrumentos utilizados na agresión</li><li>- Omisión de datos identificativos do domicilio da vítima.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Garda e custodia das fillas e fillos</li><li>- Atribución do uso do domicilio familiar e desalojo do agresor</li><li>- Suspensión do réxime de visitas para o outro proxenitor que non conviva cos menores, ou realización en presenza de terceira persoa</li><li>- Cantidade que deberá abonar en concepto de cargas familiares e alimentos o proxenitor que non conviva cos fillos e fillas.</li></ul>
---	--	--

## Algúns termos xurídicos

**AVOGADO/A:** Profesional, licenciada/o en dereito, encargada/o de levar a cabo todas as actuacións necesarias para a defensa dos dereitos e intereses do seu cliente ante os Xulgados.

**ABSOLUCIÓN:** Decisión do/a xuíz/a, contida na sentenza ditada no procedemento penal, pola que non se impón ao acusado ningunha pena.

**ACUSACIÓN/CUALIFICACIÓN:** Trámite procesual no que o ministerio fiscal e no seu caso a acusación particular describen os feitos, concretando o delito ou delitos que se cometeron e solicitan a pena que debe impoñerse ao acusado.

**ACUSACIÓN PARTICULAR:** É o termo que se utiliza para designar á vítima que participa activamente no procedemento penal intervindo nel a través de avogada/o e procurador/a.

**AUTO:** Resolución xudicial que resolve cuestións esenciais durante a tramitación do procedemento.

**CITACIÓN:** É un acto de comunicación do xulgado que pode practicarse por correo ou a través dun funcionario/a do xulgado. A citación debe conter o obxecto desta (declaración, asistencia ao xuízo, exame polo médico/a forense).

**COMPARECENCIA:** Acto polo cal, acudindo persoalmente ao xulgado, se realizan determinadas manifestacións, que son recollidas por escrito, en relación cun procedemento xudicial.

Tamén se denomina así, no procedemento de medidas previas o acto polo cal se acode, con avogada/o e procurador/a, a presenza do/a xuíz/a a expoñer as súas pretensións practicándose as probas que se propoñen .

**CONDENA:** Castigo ou pena que se impón ao agresor na sentenza ditada no procedemento penal.

**DELITO:** Actuación contraria ás leis, castigada cunha pena e recollida no Código Penal.

**DEMANDA:** Escrito asinado por avogada/o e procurador/a no que se expoñen uns feitos e en base a un razoamento xurídico solicítase unha decisión do/a xuíz/a.

**DEMANDADO:** Persoa contra a que se presenta a demanda.

**DEMANDANTE:** Persoa que formula a demanda.

**DENUNCIA:** Actuación pola que se pon de manifesto a comisión dun feito que está castigado no Código Penal por ser constitutivo de delito ou falta.

**DENUNCIADO:** Persoa contra a que se presenta unha denuncia por cometer algún feito recollido no Código Penal como delito ou falta.

**DENUNCIANTE:** Persoa que formula unha denuncia por ser vítima ou testemuña dun feito castigado no Código Penal.

**DEREITO DE VISITAS E COMUNICACIÓNS:** É o dereito que ten quen non convive cos seus fillos/as de relacionarse cos/as menores. Este dereito, do mesmo xeito que nos casos anteriores e polas mesmas causas, pode suspenderse ou restrinxirse, sempre pensando no interese do/da menor.

**ESCRITO DE ACUSACIÓN:** Escrito no que o ministerio fiscal e, no seu caso, a acusación particular describen os feitos, concretando o delito ou delitos que se cometeron e solicitan a pena que debe impoñerse ao agresor. Logo deste trámite procesual non cabe a personación no procedemento como acusación.

**FALTA:** Actuación contraria ás leis e recollida no Código Penal que, por considerarse de menor gravidade ten unha pena leve, inferior á prevista para os delitos.

**FUNDAMENTOS XURÍDICOS:** Argumentos legais en que se basea unha petición ou demanda ante o xulgado.

**GARDA E CUSTODIA:** A garda e custodia é unha das facultades que integran a patria potestade que implica, entre outros, os deberes dos proxenitores de ter na



súa compañía aos fillos/as, proporcionarlles un fogar estable, unha educación e, en xeral, a asistencia de todo orde necesaria para o seu desenvolvemento e formación. Nos supostos de ruptura da unidade familiar, esta facultade necesariamente debe atribuírse a un ou outro proxenitor. Para iso o/a xuíz/a deberá valorar a dedicación prestada por cada un dos proxenitores aos/ás fillos/as así como as circunstancias persoais de cada un deles para levar a cabo o seu exercicio. A determinación de quen dos dous proxenitores ostentará a garda e custodia dos/as fillos/as menores debe estar baseada no interese do/da menor. **GARDA E CUSTODIA COMPARTIDA:** Desde o mes de xullo de 2005 recolleuse nun texto legal a garda e custodia compartida. Con este nome denomínase a situación que se crea cando os/as fillos/as viven co pai e coa nai de forma alterna **POR PERÍODOS DE TEMPO IGUAIS**. Para que poida fixarse unha garda e custodia compartida, a nai e o pai deben estar de acordo, e solicitalo ante o/a xuíz/a ademais doutros requisistos, pero no poderá acordarse nos casos de violencia doméstica.

**MÉDICO/A FORENSE:** Profesional da medicina que traballa nos xulgados, encargado de examinar as lesións físicas e psíquicas denunciadas.

**ORDE DE PROTECCIÓN:** Resolución xudicial na que se establecen medidas de protección para a vítima de violencia familiar, tanto de natureza penal, como civil e social. Para outorgala o/a xuíz/a valorará se existe unha situación de risco para a vítima.

**PATRIA POTESTADE:** É o conxunto de deberes e facultades que a lexislación civil (artigos 154 e 155 C.C.) establece para os proxenitores con respecto dos/as fillos/as e supón a súa obriga de velar polos fillos e fillas, telos na súa compañía, alimentalos, educalos e prestarlles unha formación integral, actuando sempre no seu beneficio. Desde o momento en que unha destas obrigas dos proxenitores con respecto aos fillos/as non se cumpre, os poderes públicos teñen a obriga de poñer en marcha os mecanismos oportunos e adoptar as medidas de protección respecto diso

**PRISIÓN PROVISIONAL:** Medida cautelar que pode adoptar o/a xuíz/a de instrución, respecto do agresor, ante delitos graves.

**RECURSO:** Forma de impugnar unha resolución xudicial non firme, presentando alegacións que desvirtúen o seu contido e solicitando a súa modificación.

**SENTENZA:** É a resolución que pon fin ao procedemento resolvendo sobre a condena ou absolución no procedemento penal e sobre as peticións realizadas nos procedementos civís.

**SENTENZA FIRME:** Cando non cabe contra ela ningún recurso.

**TESTEMUÑA:** Persoa que declara en xuízo por coñecer determinados datos que acreditasen os feitos alegados por unha das partes (demandante/demandado, ou denunciante/denunciado).

**VIOLENCIA DE XÉNERO:** Enténdese por violencia de xénero calquera acto de violencia ou agresión, baseado nunha situación de desigualdade no marco dun sistema de relacións de poder dos homes sobre as mulleres, e de uso xeneralizado da violencia como forma de relación entre as personas, que teña ou poida ter como consecuencia un dano físico, sexual ou psicolóxico, incluídas as ameazas de tales actos e a coacción ou privación arbitraria da liberdade, tanto se ocorren no ámbito público como na vida familiar ou privada.

**VISTA:** Termo co que se denomina o acto do xuízo.

**XUIZ/A:** Qwen xulga. Encargado de impartir xustiza. É a persoa que decide, na sentenza, o resultado do procedemento. Denomínase **MAXISTRADO/A** ao/á xuíz/a con superior categoría.

**XURADO:** Tribunal composto por 9 persoas, sen formación xurídica, que en determinados delitos, deciden sobre os feitos, encargándose un/unha maxistrado/a da audiencia provincial de concretar a cualificación xurídica e a pena. Coa institución do xurado a xustiza é impartida pola cidadanía.

## Formularios

S

ó a través dunha correcta exposición dos feitos e dos fundamentos de dereito no escrito de solicitude, pode obterse unha resposta xudicial axeitada e efectiva fronte á violencia de xénero.

A continuación inclúense unha serie de exemplos de formularios que poden axudarche como guía e que deberás utilizar unicamente no caso de que non poidas acudir a ningún centro ou profesional, e as circunstancias fagan que ti mesma teñas que redactar a petición de forma urxente. Ten en conta que estes documentos resultan complexos para os que son alleos ao mundo do dereito

## ESCRITO DE DENUNCIA:

AO XULGADO DE GARDA

DONA \_\_\_\_\_, maior de idade, casada/solteira/separada/divorciada, con domicilio en \_\_\_\_\_ provista do D.N.I. nº \_\_\_\_\_ ante o Xulgado comparezo e como mellor proceda en Dereito DIGO:

Que por medio do presente escrito presento DENUNCIA CONTRA D. \_\_\_\_\_ con domicilio na rúa \_\_\_\_\_ de \_\_\_\_\_ e D.N.I. nº \_\_\_\_\_ polos seguintes

### FEITOS

(Relatar en parágrafos separados os feitos sucedidos seguindo as indicacións recollidas nesta guía “QUE DATOS DEBE CONTER A DENUNCIA”, onde che especificamos os feitos denunciados, lugar de presentación, contido da denuncia).

Polo exposto,

SUPLICO AO XULGADO, Teña por presentado este escrito e por formulada denuncia contra D. \_\_\_\_\_ polos feitos relatados, dándolle o curso legal, practicando as dilixencias necesarias para a investigación dos feitos.

É Xustiza que pido en ..... a ..... de .....

Asdo. \_\_\_\_\_ (Sinatura da denunciante).

## MODELO DE SOLICITUDE DE ORDE DE PROTECCIÓN

DATA:

HORA

### Organismo receptor da solicitude

Nome do organismo:

Enderezo:

Teléfono:

Fax:

Correo electrónico:

Localidade:

Persoa que recibe a solicitude (nome ou número de carné profesional):

### VÍTIMA

Apelidos:

Nome:

Lugar /Data nacemento:

Nacionalidade:

Sexo:

Nome do pai:

Nome da nai:

Domicilio <sup>1</sup> :	
Teléfonos contacto <sup>2</sup> :	
D.N.I. nº	N.I.E. nº ou Pasaporte nº

### SOLICITANTE QUE NON SEXA VÍTIMA

Apelidos:	Nome:
Lugar / Data nacemento:	Nacionalidade:
Sexo:	
Nome do pai:	Nome da nai:
Domicilio:	
Teléfonos contacto:	
D.N.I. nº	N.I.E. nº ou Pasaporte nº
Relación que lle une coa vítima:	

### PERSOA DENUNCIADA

Apelidos:	Nome:
Lugar /Data nacemento:	Nacionalidade:
Sexo:	
Nome do pai:	Nome da nai:
Domicilio:	
Teléfonos contacto:	
D.N.I. nº	N.I.E. nº ou Pasaporte nº

### RELACIÓN VÍTIMA- PERSOA DENUNCIADA

¿Denunciou con anterioridade á mesma persoa?	Si <input type="checkbox"/> Non <input type="checkbox"/>
En caso afirmativo, indique o número de denuncias:	
¿Sabe se dita persoa ten algún procedemento xudicial aberto por delito ou falta?	Si <input type="checkbox"/> Non <input type="checkbox"/>
¿Que relación de parentesco ou outra ten co denunciado?	

1. En caso de que a vítima manifeste o seu desexo de abandonar o domicilio familiar, non se deberá facer constar o novo domicilio ao que se traslade, debendo indicarse o domicilio actual en que resida. Así mesmo, o domicilio non debe ser necesariamente o propio, senón que pode ser calquera outro que garanta que a persoa poida ser citada ante a policía ou ante o xulgado.

2. O teléfono non debe ser necesariamente o propio, senón que pode ser calquera outro que garanta que a persoa poida ser citada ante a policía ou ante o xulgado.

## SITUACIÓN FAMILIAR

### PERSOAS QUE CONVIVEN NO DOMICILIO

Nome e apelidos	Data Nacemento	Relación de parentesco

### DESCRIPCIÓN DE FEITOS DENUNCIADOS QUE FUNDAMENTAN A ORDE DE PROTECCIÓN

#### (Relación detallada e circunstanciada dos feitos)

¿Que último feito lle impulsou a formular a presente solicitude?

¿Que actos violentos ocorreron con anterioridade, sexan ou non denunciados?

¿En que localidade ocorreron os feitos?

84

### ATENCIÓN MÉDICA

Caso de ter sido lesionada, ¿foi asistida nalgún centro médico? Si  Non

¿Aporta a vítima parte facultativo? Si  Non

En caso afirmativo, únase unha copia do parte como anexo desta solicitude

### ASISTENCIA XURÍDICA

¿Ten vostede un avogado que lle asista? Si  Non

En caso negativo, ¿Desexa contactar co servizo de asistencia xurídica do Colexio de

avogados para recibir asesoramento xurídico? Si  Non

### OUTROS DATOS DE INTERESE PARA A ADOPCIÓN DE MEDIDAS DE PROTECCIÓN

En caso de convivencia no mesmo domicilio da persoa denunciada ¿quere continuar vivindo no mencionado domicilio cos seus fillos/as, se os houbese? Si  Non

- ¿Quere que a persoa denunciada o abandone para garantir a súa seguridade? Si  Non
- ¿Necesita obter algún tipo de axuda económica ou social? Si  Non
- ¿Traballa a vítima? Si  Non

- En caso afirmativo, indique a cantidade mensual aproximada se a coñece:
- ¿Traballa a persoa denunciada? Si  Non
- En caso afirmativo, indique a cantidade mensual aproximada se a coñece:
- ¿Existen outros ingresos económicos na familia? Si  Non
- En caso afirmativo, indique a cantidade mensual aproximada se a coñece:

### **XULGADO AO QUE SE REMITE A SOLICITUDE:**

### **A ENCHER POLO ORGANISMO NO QUE SE PRESENTA A SOLICITUDE**

**(Sinatura solicitante)**

### **INSTRUCCIÓN BÁSICAS**

1. Non resulta imprescindible contestar todas as preguntas, aínda que si que é importante facelo
2. Unha vez cumprimentada esta solicitude, debe entregarse unha copia á persoa solicitante, e o orixinal debe ser remitido ao xulgado de garda da localidade, quedando outra copia no organismo que recibe a solicitude
3. Se a vítima aporta parte médico, denuncias anteriores ou outros documentos de interese, serán unidos como anexos da solicitude

**ESCRITO DE MEDIDAS PREVIAS:** Non é preciso avogado e procurador para solicitalas pero é imprescindible para calquera actuación posterior.

### **AO XULGADO**

Dona ..... (circunstancias persoais.....), ante o xulgado de violencia sobre a Muller/Primeira Instancia que por quenda de repartición corresponda, comparezo e como mellor proceda en Dereito, **DIGO:**

Que mediante o presente e escrito e tendo intención de solicitar a separación xudicial paso a solicitar os efectos e medidas a que se refiren os Artigos 102 e 103 do Código Civil, e documentos que se achegan, coas súas respectivas copias, promovo expediente **en solicitude de medidas previas de separación/divorcio**, contra o meu esposo D. ..., con igual domicilio, petición que baseo nos seguintes

### **FEITOS**

**PRIMEIRO:** DONA ... e DON ..., hoxe demandado, contraeron matrimonio canónico o día ..., constando inscrito no Rexistro Civil de devandita localidade, ao tomo ..., páxina ...

De devandito matrimonio naceron e viven dous fillos/as chamados ..., de ... anos de idade e ..... de .....anos de idade. Consta o seu nacemento inscrito no Rexistro Civil de .....tomo:.....folio..... e no Rexistro Civil de .....tomo.....folio..... respectivamente.

**SEGUNDO:** Que propoñéndose a expoñente demandar xudicialmente ao seu marido, solicitando a separación conxugal, interésase a adopción das oportunas medidas.

**TERCEIRO:** Que como consecuencia da situación familiar.... .... **<relatar os feitos sucedidos >**

**CUARTO:** Situación laboral e ingresos do esposo. (relatar brevemente o emprego e lugar de traballo do esposo así como todos os ingresos, os que figuran na nómina, propinas, horas extras, pagas extraordinarias, e diñeiro que percibe de forma non oficial).

**QUINTO:** Situación laboral e ingresos da solicitante . (relatar brevemente o emprego e lugar de traballo así como todos os ingresos) dedicación persoal ao fogar (relatar todo o referido coas tarefas domésticas que realiza a solicitante) e dedicación persoal aos/ás fillos/as (relatar todo o referido á dedicación persoal aos fillos/as. Exemplos: se os/as leva ao/á pediatra, se os/as acompaña ao colexio, se acode ás reunións de pais e nais de alumnos/as, se é ela quen se entrevista coa/o titor do curso escolar do/a fillo/a, se é ela quen pide permiso no traballo cando un dos/as fillos/as está enfermo na cama ou no hospital, etc. etc.)

**SEXTO:** Gastos xerais mensuais necesarios para o sostemento do fogar (aluguer, pago de préstamo hipotecario, electricidade, teléfono, auga, gas, gastos de roupa de fogar, limpeza e aseo) gastos xerais mensuais da familia como seguros médicos, farmacia, transportes, etc.

O numero total de persoas que conviven é o de \_\_\_\_\_ polo que facendo unha simple división resulta de cada membro da familia produce .....-euros de gastos xerais mensuais.

**SÉTIMO:** Os gastos mensuais ou a proporción mensual dos mesmos, de cada un dos/as fillos/as son os seguintes:

Colexio

Comedor

Actividades extraescolares

Libros, material escolar e papelería

Clases de repaso

Clases de idiomas

Deportes

Vestido e calzado

Seguros médicos e consultas médicas.

Farmacia

Actividades lúdicas (cine, teatro, fútbol, campamento, etc.)

Diñeiro mensual que se entrega ao fillo/a os seus propios gastos

Outros gastos \_\_\_\_\_ (lentes, lentes de contacto, persoais, etc. etc.)

Só os gastos de alimentos calcúlanse en ....-euros diarios

**OITAVO:** Que o réxime económico do matrimonio é o de bens gananciais.

Como fundamento dos anteriores feitos achéganse á presente demanda os seguintes documentos:

1. Para acreditar a existencia do matrimonio e a existencia do/a fillo/a, achégase o libro de familia, como documento adxunto número **UN**.
2. Parte de asistencia do posto de socorro/hospital/ambulatorio, datado en ...., onde consta que fun atendida das lesións de .... Acompáñase como documento número **DOUS**.
3. Denuncia interposta na comisaría....., con datas..... . Acompáñase como documento numero **TRES**.
4. Nómina/extracto bancario como documento número **CATRO**.  
(E así todos os documentos que se teñan en relación aos feitos expostos)



## FUNDAMENTOS DE DEREITO

**I.- COMPETENCIA.** Corresponde coñecer do presente escrito á xurisdición ordinaria, de acordo co establecido no Artigo 748 e 769 da LEC.

**II.- PROCEDEMENTO.** O Artigo 771 da Lei procesual rituaría.

**III.- LEXITIMACIÓN.** Corresponde aos cónxuxes en virtude da relación que lles une (no caso de que houberse fillos/as maiores de idade que seguen estudando ou carecen de independencia económica alegarase o art. 93 do Código Civil).

### IV.- ASPECTOS SUBSTANTIVOS:

- O art. 39 da Constitución Española.
- O Artigo 104 do Código Civil, en relación cos Artigos 102 e 103 do mesmo texto legal.
- Art. 158 do Código Civil
- Art. 17 da L. O. 1/96 de 15 de xaneiro, de protección xurídica do menor.
- A Convención sobre os dereitos do neno adoptada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas de 20 de novembro de 1.989 ratificada por España o 30 de novembro de 1.990 en especial referencia ao artigo. 39.

Por todo iso,

**SOLICITO AO XULGADO:** Que..... tendo por presentado este escrito, documentos e copias, sírvase admitilos, e dada a situación de violencia permanente **<texto que proceda, segundo a solicitude efectuada>**, se adopten as seguintes medidas previas:

1. A separación provisional dos cónxuxes.
2. Que os fillos/as menores habidos do matrimonio **<medidas de garda e custodia que se solicitan>**,
3. Que **<medidas relativas á patria postestade que se solicitan>**,
4. Que se acorde a obriga de D..... de abonar a cantidade de..... euros en concepto de contribución ás cargas do matrimonio.. Devandita cantidade deberá ser ingresada nos 5 primeiros días de cada mes na conta corrente nº..... que para ese efecto designa a solicitante. A pensión establecida actualizarase anualmente, conforme ás variacións que poida sufrir o I.P.C. publicado polo I.N.E. ou outro organismo análogo.
5. Que **<medidas relativas ao réxime de visistas>**
6. Que queden revogados todos os poderes e que acorde inventariar todos os bens comúns e privativos e que D<sup>a</sup>..... detente a administración da sociedade de bens gananciais.

É xustiza que pido en \_\_\_\_\_ (lugar), a \_\_\_\_\_ (día) de \_\_\_\_\_ (mes) de \_\_\_\_\_ (ano).



# Enderezos de interese

## ☆ Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar

981 282 024 / 981 133 445  
ciam.igualdade@xunta.es

### ◆ Secretaría Xeral da Igualdade

San Caetano s/n  
15781 Santiago de Compostela  
981 957 691 / 981 957 690

### ◆ CIM A Laracha

Praza do Xeneralísimo, s/n  
15145, A Laracha  
981 605 001 / 981 606 331  
cim@laracha.dicoruna.es

### ◆ Delegación Provincial da Coruña Gabinete de Orientación Familiar

Avda. do Exército, 2  
15006 A Coruña  
981 185 757 / 981 185 701

### ◆ CIM Ares

Rúa Consistorio, s/n  
15624, Ares  
981 468 102 / 981 448 299  
joseluis.castro@ares.dicoruna.es

### ◆ Delegación Provincial de Lugo Gabinete de Orientación Familiar

Ronda da Muralla, 70  
27071 Lugo  
982 294 371 / 982 294 443

### ◆ CIM Arteixo

Avda. do Balneario, 10 - Baixo  
15142, Arteixo  
981 601 415 / 981 601 558  
muller@arteixo.dicoruna.es

### ◆ Delegación Provincial de Ourense Gabinete de Orientación Familiar

R/ Sáenz Díez, 33 baixo  
32003 Ourense  
988 386 128 / 988 386 665

### ◆ CIM Arzúa

R/ Basilio Carril, s/n  
15810, Arzúa  
981 191 293 / 981 191 563  
cimarzua@terra.es

### ◆ Delegación Provincial de Pontevedra Gabinete de Orientación Familiar

R/ Concepción Arenal, 8  
36201 Vigo  
986 817 085 / 986 817 081

### ◆ CIM As Pontes

R/ Rosalía de Castro, 26, 2º  
Edif. Casa Dopeso  
15320, As Pontes  
981 441 008 / 981 453 185  
cim@aspontes.org

## ☆ Centros de información ás mulleres Provincia da Coruña

### ◆ CIAM A Coruña

Avda. Glasgow, 10 P. Elviña 2ª fase  
15008 A Coruña

### ◆ CIM Boiro

Rúa Principal, s/n,  
Concello  
15930, Boiro  
981 842 826 / 981 842 827  
cim@boiro.org

- ◆ **CIM Boqueixón**  
R/ Forte, s/n  
15881, Boqueixón  
981 513 061 / 981 513 000  
correo@boqueixon.dicoruna.es
- ◆ **CIM Carballo**  
R/ Camiño Novo, 7, Entrechán  
15100, Carballo  
981 700 688  
carballocim@hotmail.com
- ◆ **CIM Cee**  
R/ Domingo Antonio de Andrade, s/n  
Casa do Concello  
15270, Cee  
981 745 574  
cim@cee.dicoruna.es
- ◆ **CIM Coirós**  
Coirós de arriba, 16  
15316, Coirós  
981 796 414 / 981 796 256  
cimcoiros@es.inter.net
- ◆ **CIM Culleredo**  
Rúa costa da Lonxa, 7, Baixo  
15670, O Burgo - Culleredo  
981 654 570 / 981 650 622  
cim@culleredo.org
- ◆ **CIM Curtis**  
Praza de España, 1  
Casa do Concello, 2º Andar  
15310, Teixeira-Curtis  
981 789 003 / 981 789 578  
cim@curtis.dicoruna.es
- ◆ **CIM Ferrol**  
Rúa Lugo, 56 - 1º  
15402, Ferrol  
981 944 230 / 981 944 237  
muller@ferrol-concello.es
- ◆ **CIM Melide**  
Pza. do Convento, 5  
15800, Melide  
981 505 706 / 981 505 706  
cim@melide.dicoruna.es
- ◆ **CIM Muxía**  
R/ Real, 35  
Muxía  
981 742 117 / 981 742 298  
cim@muxia.dicoruna.es
- ◆ **CIM Negreira**  
Rúa do Carne, 3 - 2º  
15830, Negreira  
981 886 250 / 981 886 320  
cimnegreira@yahoo.es
- ◆ **CIM Noia**  
Rosalía de Castro, 2 - 2º  
15200, Noia  
981 842 100 / 981 821 741  
cim.noia@hotmail.com
- ◆ **CIM Ordes**  
R/ Alfonso Senra, 108  
15680, Ordes  
981 680 002 / 981 682 108  
cim@ordes.dicoruna.es
- ◆ **CIM Ortigueira**  
Recheo da Alameda, s/n  
15330, Ortigueira  
981 400 306 / 981 400 306  
cim@concellodeortigueira.com
- ◆ **CIM Outes**  
Praza do Bosque, s/n  
15230, Outes  
981 850 949 / 981 850 387  
cimoutes@yahoo.es
- ◆ **CIM Padrón**  
Praza Rodríguez Cobián, 4

15900, Padrón  
981 817 025 / 981 811 323  
cimpadron@yahoo.es

- ◆ **CIM Riveira**  
R/ Correios, 5  
15960, Riveira  
981 874 131 / 981 873 955  
cimloan@concelloriveira.e.telefonica.net

- ◆ **CIM Santa Comba**  
Praza do Concello, 1, 1ª Planta  
158471, Santa Comba  
981 818 710 / 981 880 716  
cim@santacomba.dicoruna.es

- ◆ **CIM Santiago de Compostela**  
Praza da Constitución, 1 - Baixo  
15702, Santiago de Compostela  
981 542 470 / 981 542 487  
cim@aytocompostela.es

- ◆ **CIM Teo**  
Centro Sociocultural da Ramallosa, 2º andar  
Ramallosa s/n – Luci  
15883, Teo  
981 809 707 / 981 815 720  
cimteo@concellodeteo.com

- ◆ **CIM Zas**  
Pza. do Campo, 1  
15850, Zas  
981 708 303 / 981 751 142  
cim@zas.dicoruna.es

## Provincia de Lugo

- ◆ **CIM Burela**  
Rúa Eijo Garay, 20  
Casa do Concello  
27880, Burela  
982 580 609 / 982 580 609  
cim@burela.org

- ◆ **CIM Chantada**  
Praza de España, 1, Baixo  
27500, Chantada  
982 462 299 / 982 462 299  
cimchantada@yahoo.es

- ◆ **CIAM Lugo**  
Caella de San Marcos, s/n  
27001, Lugo  
982 250 021 / 982 250 021  
ciamigualdadelugo@yahoo.es

- ◆ **CIM Lugo**  
Avda. da Coruña, 212  
Parque da Milagrosa  
27003, Lugo  
982 206 336 / 982 206 344  
cmuller@concellodelugo.org

- ◆ **CIM Mondoñedo**  
Estrada dos Remedios, s/n.  
Edif. INEM, baixo  
27740, Mondoñedo  
982 521 369 / 982 507 421  
cimmondonado@yahoo.es

- ◆ **CIM Monforte**  
Campo de San Antonio, s/n  
27400, Monforte  
982 416 350 / 982 404 812  
cimmonforte@yahoo.es

- ◆ **CIM Palas de Rei**  
R/ Bernardino Pardo Ouro, s/n  
27200, Palas de Rei  
982 380 003 / 982 374 185  
cim.palasderei@eidolocal.es

- ◆ **CIM Quiroga**  
Rúa Real, 52  
Casa do Concello  
27320, Quiroga  
982 428 001/ 982 438 951  
cimquiroya@hotmail.com

♦ **CIM Ribadeo**  
Praza de España,1  
27700, Ribadeo  
982 120 739 / 982 130 975  
cim@ribadeo.org

♦ **CIM Sarria**  
R/ Matías López, 33  
27600, Sarria  
982 535 061 / 982 535 016  
cim@concellodesarria.net

♦ **CIM Vilalba**  
Praza da Constitución, 1  
27800, Vilalba  
982 523 032 / 982 523 237  
cim@vilalba.org

♦ **CIM Viveiro**  
Avda. de Cervantes, s/n  
Claustros de San Francisco  
27850, Viveiro  
982 550 421 / 982 563 156  
cim@viveiro.es

### Provincia de Ourense

♦ **CIM Mancomunidad de Conso - Frieiras**  
Avda. Beato Sebastián Aparicio, 76  
32540, A Gudiña  
988 594 006 / 988 421 081  
administracion@concellogudina.org

♦ **CIM Mancomunidad Terras do Navea - Bibeí**  
Paseo de San Roque, 4 - 2º  
32780, Pobra de Trives  
988 330 012 / 988 331 010  
cimnaveabibeí@yahoo.es

♦ **CIM Mancomunidad Voluntaria do Ribeiro**  
Pza. Maior, 1  
32400 Ribadavia

988 477 153 / 988 484 701  
cimribeiro@hotmail.com

♦ **CIM Castro Caldelas**  
Rúa do Concello, 1  
32760, Castro Caldelas  
988 203 000 / 988 203 481  
cimcaldelas@yahoo.es

♦ **CIM Mancomunidad Terras de Celanova**  
Barrio da Hermida, 39  
32800, Celanova  
988 451 127/ 988 451 646  
cimterradecelanova@yahoo.es

♦ **CIM Maceda**  
R/ Toural, 2  
32700, Maceda  
988 463 001 / 988 463 163  
cimmaceda@hotmail.com

♦ **CIM Muíños**  
Rúa da Moreira, 1 - Mugeuimes  
32880, Muíños  
988 457 705/ 988 456 480  
cim.muinos@hotmail.com

♦ **CIM O Barco de Valdeorras**  
Praza do Concello, 1 - Baixo  
32300, O Barco de Valdeorras  
988 320 202 / 988 327 441  
asociales.barco@mundo-r.com

♦ **CIM Ourense**  
R/ Capitán Eloy, 20, entrecrán  
32003, Ourense  
988 374 401 / 988 216 441  
concelleriamuller@ourense.es

♦ **CIM Verín**  
Avda. de Portugal, 11 - Bis  
Casa da Xuventude  
32600, Verín

988 414 776 / 988 411 900  
cimm@verin.net

◆ **CIM Viana do Bolo**  
R/ Constitución, 14  
32550, Viana do Bolo  
988 329 260 / 988 329 089  
cimviana@hotmail.com

◆ **CIM Xinzo de Limia**  
R/ Curros Enríquez, 15-17  
Casa da Cultura  
32630, Xinzo de Limia  
988 550 023 / 988 550 112  
cim@xinzodelimia-ayto.com

### Provincia de Pontevedra

◆ **CIM A Estrada**  
Praza da Constitución, nº1, 1ª Planta  
36680, A Estrada  
986 590 151 / 986 570 836  
cim@aestrada.com

◆ **CIM A Guarda**  
Praza do Reló, s/n  
36780, A Guarda  
986 614 648 / 986 610 283  
muller@concellodaguarda.com

◆ **CIM A Lama**  
Avda. José Antonio, 1  
36830, A Lama  
986 768 117 / 986 768 282  
cim@concellodalama.com

◆ **CIM Baiona**  
R/ Dolores Agrelo, 16  
36300, Baiona  
986 357 554 / 986 355 291  
cim@baiona.org

◆ **CIM Bueu**  
R/ Pazos Fontenla, 29 - 2º  
36930, Bueu

986 324 395 / 986 324 339  
cim@bueu.org

◆ **CIM Caldas de Reis**  
Travesía Doña Urraca, s/n  
36650, Caldas de Reis  
986 530 814 / 986 541 005  
cimcaldas@terra.es

◆ **CIM Cambados**  
Rúa Ourense - Edif. Servizos Múltiples, 3º  
36630, Cambados  
986 520 510 / 986 524 866  
cimcambados@hotmail.com

◆ **CIM Cangas**  
R/ Andalucía, 3 – Baixo - Edif. Xoia  
36940, Cangas  
986 392 268 / 986 303 696  
cim@cangas.org

◆ **CIM Gondomar**  
R/ Portugal, 2 - Baixo  
Casa da Cultura  
36380, Gondomar  
986 360 224 / 986 360 875  
cimgondomar@terra.es

◆ **CIM Lalín**  
R/ Mercado, s/n  
36500, Lalín  
986 782 352 / 986 782 352  
cim@lalin.org

◆ **CIM Marín**  
R/ Méndez Núñez, Baixo  
36900, Marín  
986 891 802 / 986 891 684  
cim@concellomarin.e.telefonica.net

◆ **CIM Moaña**  
As Barxas, s/n  
36950, Moaña  
986 313 600 / 986 310 104  
cim@concellodemoana.org

- ♦ **CIM Nigrán**  
Cruce Rúa Mariñeiro - Estrada pola vía, s/n  
36350, Nigrán  
986 383 081 / 986 383 113  
cim@nigran.org
- ♦ **CIM O Grove**  
R / Castelao, 173  
36980, O Grove  
986 730 900 / 986 733 902  
cimogrove@yahoo.es
- ♦ **CIM Poio**  
R/ Domingo Fontán, 4 - A  
36005, Barca-Poio  
986 874 238 / 986 874 238  
cimpoio@yahoo.es
- ♦ **CIM Ponte Caldelas**  
Avda. de Galicia, 17  
36820, Ponte Caldelas  
986 750 001 / 986 750 020  
cimcaldelas2005@mixmail.com
- ♦ **CIM Pontearreas**  
Rúa de Oriente, 8  
36860, Pontearreas  
986 641 747 / 986 660 144  
cim@pontearreas.org
- ♦ **CIM Pontevedra**  
Rúa Jofre Tenorio, 1  
36002, Pontevedra  
900 119 741  
igualdade@concellodepontevedra.es
- ♦ **CIM Porriño**  
R/Domingo Bueno, 2  
36400, Porriño  
986 337 429 / 986 336 336  
cim@concelloporriño.net
- ♦ **CIM Redondela**  
R/ Isidoro Queimaliños, 2  
36800, Redondela  
986 402 614 / 986 402 608  
cim\_redondela@yahoo.es
- ♦ **CIM Sanxenxo**  
Rúa Rafael Picó, 4  
36970, Portonovo - Sanxenxo  
986 727 901 / 986 727 902  
cimsanxenxo@sanxenxo.org
- ♦ **CIM Silleda**  
R/ Alfonso Trabazo, 3 - Entrechán  
36540, Silleda  
986 580 000 / 986 581 021  
cim.silleda@eidolocal.es
- ♦ **CIM Soutomaíor**  
R/ Illas Alvedosas, 3  
36690, Arcade - Soutomaíor  
986 701 227 / 986 701 227  
cim@soutomaíor.es
- ♦ **CIM Vigo**  
Rúa Romil, 20  
36208, Vigo  
986 293 963 / 986 293 963  
info.muller@vigo.org
- ♦ **CIM Vilagarcía de Arousa**  
Praza Ravella, 1  
36600, Vilagarcía de Arousa  
986 099 200 / 986 501 109  
muller@vilagarcia.es
- ♦ **CIM Vilanova de Arousa**  
Avda. González Besada, s/n  
36620, Vilanova de Arousa  
986 554 845 / 986 561 246  
cim@vilanovadearousa.com



## **Colexios de Avogados/as**

### **Provincia Da Coruña**

#### **Colexio de Avogados/as da Coruña**

Federico Tapia, 11 baixo  
15007 A Coruña  
Tfno.: 981-126 090  
Fax: 981-120 480

Edificio Novos Xulgados  
R/ Monforte s/n  
15007 A Coruña  
Tfno.: 981-185 1 79  
Fax: 981-236 005

#### **Colexio de Avogados/as de Ferrol**

Palacio de Xustiza  
R/ Coruña s/n (baixo-dereita)  
15402 Ferrol  
Tfno.: 981-35 47 05  
Fax: 981-35 52 24

#### **Colexio de Avogados/as de Santiago de Compostela**

R/ Eduardo Pondal nº 4 (baixo)  
15072 Santiago de Compostela  
Tfno.: 981-58 17 13  
Fax: 981-58 11 32

Sede Xulgados Fontiñas  
R/ Viena s/n., Fontiñas  
Santiago de Compostela  
Tfno.: 981-572 373  
Fax: 981-572 361

### **Provincia de Lugo**

#### **Colexio de Avogados/as de Lugo**

Pazo de Xustiza  
Avda. Rodríguez Mourellos s/n  
27002 Lugo  
Tfno: 982-22 19 97

R/ Pascual Veiga nº 2  
27002 Lugo  
Tfno.: 982-24 10 07  
Fax: 982-24 13 90

### **Provincia de Ourense**

#### **Colexio de Avogados/as de Ourense**

R/Concello nº 22  
32003 Ourense  
Tfno.: 988-37 07 46  
Fax: 988-37 09 62

### **Provincia de Pontevedra**

#### **Colexio de Avogados/as de Pontevedra**

Avda. Reina Victoria, 9  
36001 Pontevedra  
Tfno.: 986-896 866  
Fax: 986-859 202

#### **Colexio de Avogados/as de Vigo**

Edificio Praza de América nº 2 - 1º  
36211 Vigo  
Tfno.: 986-20 81 11  
Fax: 986-20 00 03

Sede Xulgados  
R/ Lalín s/n  
3209 Vigo  
Tfno.: 986-234 652  
Fax: 986-234 668

### **Máis información**

- Teléfono da muller (atención 24 horas): 900.400.273
- Servizos sociais de atención primaria do seu concello
- Garda civil: 062
- Policía nacional: 091
- Policía local: 092





Unión Europea  
Fondo Social Europeo



XUNTA DE GALICIA  
VICEPRESIDENCIA DA  
IGUALDADE E DO BENESTAR  
Secretaría Xeral da Igualdade

*Themis*  
Asociación de Mujeres Juristas